

Razvoj filmske poetike animiranog filma: "Tom i Jerry"

Mikić, Tena

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:559838>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

TENA MIKIĆ

ZAVRŠNI RAD

RAZVOJ FILMSKE POETIKE
ANIMIRANOG FILMA:
„TOM I JERRY“

Zagreb, lipanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Tena Mikić

Razvoj poetike animiranog filma: Tom i Jerry

Mentorica: pred. Astrid Nox

Zagreb, lipanj 2020.

Sadržaj

UVOD	3
1. ANIMIRANI FILM	4
1.1. Povijest animiranog filma	6
2. TOM I JERRY	12
2.1. Ostali likovi u Tom i Jerryju	13
3. POVIJEST ANIMIRANOG FILMA	15
3.1. Hanna- Barbera (1940-1958).....	15
3.2. Gene Deitch (1961- 1962).....	20
3.3. Chuck Jones (1963- 1967).....	23
3.4. Hanna- Barbera: Drugo razdoblje stvaralštva	24
3.5. The Tom and Jerry Comedy Show (1980)	25
3.6. Novi vlasnici.....	27
3.7. Hanna- Barbera: Tom and Jerry Kids (1990- 1994).....	29
3.8. Jednokratne produkcije.....	30
3.9. Warner Bros. era: Tom and Jerry Tales (2006- 2008)	32
4. TOM AND JERRY DANAS	34
4.1. Warner Bros: Tom and Jerry Show (2014-).....	34
4.2. Warner Bros: Tom and Jerry Film (2020).....	35
5. TOM I JERRY U DRUGIM MEDIJIMA.....	36
ZAKLJUČAK	37
LITERATURA.....	38
IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA	42

SAŽETAK

U ovom radu govori se o razvoju animiranog filma Toma i Jerryja. Ponajprije objašnjava se što je animirani film, koje su njegove vrste i prikazuje se povijest njegova stvaranja. Navode se i objašnjavaju bitne odrednice koje su imale utjecaj na razvoj animacije i animiranog filma. Kroz razdoblja razvile su se optičke igračke, nijemi filmovi, filmovi u boji, kazališni filmovi. Počelo je razdoblje cvjetanje televizije i računalne animacije te nastaju i poznati animirani filmovi. U radu je predstavljen jedan od najpopularnijih animiranih filmova prošlog stoljeća- Tom i Jerry. Prikazana je njegova povijest koja seže iz doba stvaranja Hanne i Barbere, originalnih animatora. Zatim spominje se stvaralaštvo Genea Deitcha, koji je stvarao izvan SAD-a. Chuck Jones, koji je u film unio značajnije promjene, pa sve do vraćanja originalnim animatorima, te na kraju pripadanje likova vlasništvu kompanije Warnera Brosa. U ovom radu upoznat će se kako su razni animatori, radeći na filmu tijekom godina, mijenjali izgled, radnju filma i serija Tom i Jerry. Prikazuju se kakve su vještine i novine animatori uveli u film. Svako razdoblje je posebno, a na temelju određenih stvari u filmu, mogu se prepoznati koji su animatori stvarali Toma i Jerryja u tom razdoblju. Zaključci koji su doneseni temelje se na radnji u filmovima. Iako su filmovi Toma i Jerryja često bili nagrađeni, više puta su kritizirani zbog stereotipa i nasilja koje nije bilo primjereno dječjem sadržaju. Upravo zbog toga, često su radnje izmjenjene, izrezane i odbačene. Danas serije Toma i Jerry, u vlasništvu Warnera Brosa, napravljene su na temelju originalnih serija, ali bez pretjeranog nasilja.

Ključne riječi: animirani film, Hanna Barbera, MGM, Tom i Jerry

SUMMARY

This paper talks about the development of *Tom and Jerry's* animated film. First of all, it explains what an animated film is, what its types are and shows the history of its creation. Important determinants that influenced the development of animation and animated film are listed and explained. During the period, optical toys, silent films, color films, theatrical films were developed. The period of flourishing of television and computer animation began, and famous animated films were made. The paper presents one of the most popular animated films of the last century - *Tom and Jerry*. Its history dates back to the time of the creation of Hanna and Barbera, the original animators. This is followed by the work of Gene Deicht who created outside the United States. Chuck Jones, who introduced changes to the film, all the way to the original animators and eventually belonged to characters owned by Warner Bros. In this paper, we will learn how different animators, working on the film over the years, have changed the look, plot of the film and the *Tom and Jerry* series. What skills and novelties are shown by the animators introduced into the film. Each period is special, and based on certain things in the film, one can recognize which animators created *Tom and Jerry* in that period. The conclusions are based on the action in the films. Although *Tom and Jerry's* films have often been award-winning, they have been repeatedly criticized for stereotypes and violence that was inappropriate for children's content. Precisely because of this, actions are often changed, cut, and discarded. Today, the *Tom and Jerry* series, owned by Warner Bros., is based on the original series, but without excessive violence.

Keywords: animated film, Hanna Barbera, MGM, Tom and Jerry

UVOD

Animirani film je film koji je proizveden tehnikom animacije uporabom različitih materijala. Iako ih gledaju sve generacije, omiljeni su kod djece. Gledajući televiziju djeca su izložena njezinim utjecajima. Animirani filmovi zabavljaju najmlađe, ali utječu i na promjenu u njihovom ponašanju. Oni su ti koji obilježavaju djetinjstvo i bave se raznim tematikama. U crtanim filmovima često su prikazani razni likovi i radnje koje privlače pažnju. Neki likovi u animiranim filmovima komunikacijom izazivaju smijeh, a neki raznim podvalama, spletkama i padovima. Jedan o njih je *Tom i Jerry*. U ovom radu prikazan je poznati dvojac, Tom i Jerry kroz povijest stvaranja filma. Za početak, prikazuje se animirani film, kako je stvaran i njegova povijest. Što je sve utjecalo na stvaranje, koji su razni uređaji izrađeni u svrhu poboljšanja kvalitete filma. Kako nastaju animirani filmovi, koji su filmovi prekretnica određenog razdoblja te koji su najpoznatiji animatori i njihovo stvaralaštvo. Što se tiče Toma i Jerryja, animirani film ima dugu povijest. U radu će biti navedena razdoblja i animatori koji su odgovorni za stvaralaštvo i produkciju. Navedene će biti i stvari koje su animatori mijenjali na poznatom mačku i mišu, njihovoj okolini i radnjama. Također, u radu su prikazane razne serije, emisije o *Tomu i Jerryju* koje se i dan danas mogu se naći. Nešto više se može saznati o zlatnom razdoblju stvaranja i tko danas posjeduje pravo na Toma i Jerryja i namjerava li nastaviti s njegovom produkcijom. Ono što je posebno važno, u radu je navedeno zašto *Tom i Jerry* nije bio prikladan za djecu i kako su animatori to ispravili. Animirani film je i danas omiljeni oblik medija djeci i ima veliki utjecaj na djecu i njihov odnos prema drugima i ponašanje. *Tom i Jerry* možda nije oduvijek bio pravi primjer za to, ali kroz godine su mijenjali karaktere likova i njihovo ponašanje.

1. ANIMIRANI FILM

Animirani filmovi nisu strogo definirani kao filmski žanr, već se navode kao filmske tehnike, iako često sadrže elemente žanra. Animiranim filmovima nazivaju se filmovi u kojima pojedinačni crteži, ilustracije ili slike nastaju snimanjem crteža. Oni stvaraju iluziju kretanja nizanjem sličica od kojih svaka izgleda malo drukčije od prethodne. Te se sličice izmjenjuju brzinom od 24 kadra u sekundi. Animirani film najčešće nastaje tako da animator na papiru napravi par nizova olovkom. Zatim se ti crteži kopiraju na prozirne, celuloidne folije koje se poslije toga bojjaju. Svaka folija stavlja se na pozadinu i tako se snima sličica po sličica. Pozadina ostaje ista, a sličice su te koje se izmjenjuju. U kombinaciji s pokretom animatorova dvodimenzionalna statička umjetnost zaživi te stvara maštovite kinematografske slike- od životinja, predmeta pa sve do heroja ili zlikovaca. Animirani filmovi najčešće su namjenjeni djeci, ali svi mogu uživati u njima. (<https://www.filmsite.org/animatedfilms.html>)

Lutkarski film je druga vrsta animiranog filma. U njemu se istim postupkom animacije pokreću lutke i ta se vrsta može tumačiti kao granično područje između filma i lutkarskog kazališta. Animacija u osnovi uključuje prikaz fotografija koji stvara iluziju pokreta u umovima gledatelja. Činjenica da se iluzija gibanja nalazi unutar umova gledatelja, a ne u vanjskoj stvarnosti, od temeljne je važnosti. Tako kretanje lutaka u kazalištu ne predstavlja animaciju, dok lutka u animiranom filmu je animacija jer se gledatelju pokazuju slike lutke koje na određeni način stvaraju iluziju (Pikkov, 2010). „Stop animacija“ jedna je od prvih animatorskih tehnika koja se koristila u ranom razdoblju kinematografije radi dočaravanja specijalnih efekata u igranim filmovima. Stop animacija je tehnika koja se koristi kako bi određeni objekt izgledao kao da se kreće sam. To se radi tako da se između svakog snimljenog kadra, objekt koji se treba animirati malo pomakne nakon čega se snima iduća slika i tako redom.

U posljednje vrijeme vrlo često koristi se tzv. računalna animacija. Naime, ona je bila namijenjena za stvaranje video- igrice, ali je na kraju prenesena i na film. Računalna animacija digitalno se kreira na računalu. Pomoću raznih računalnih programa stvaraju se modeli koji se zatim bojjaju i animiraju u virtualnom okruženju. Za razliku od stop animacije, koja zahtjeva da se svaki model stavi u svaku sekvencu pokreta, kod računalne animacije oni se postavljaju samo u ključne pozicije, a računalo je ono koje izrađuje sve međupozicije (<https://sites.google.com/site/animiranifilm200/nacini-izrade-animiranog-filma>).

Na generalnoj razini postoje dvije vrste računalne animacije: dvodimenzionalna (2D) i trodimenzionalna (3D).

2D animacija uključuje tehnike poput ručno crtane animacije- animator crta niz crtanih likova na papiru, koji se naknadno skeniraju u računalo, bojjaju i spajaju s pozadinom. Disneyeva “Snjeguljica i sedam patuljaka“ jedan je od najpoznatijih animiranih crtanih filmova. Najčešća tehnika je i rotoskopiranje koju je patentirao Max Fleischer. Animacija je vođena pokretima prethodno snimljenog stvarnog objekta. Također u 2D animaciju spada i Cut-out (silhouette) animacija u kojoj su likovi s pokretnim dijelovima isječeni iz papira i njima se manipulira kadar po kadar na pozadini ispred kamere. Tales of Tales, Yuri Norshtein je primjer takve animacije. Izravna animacija podrazumijeva crtanje, urezivanje izravno na filmsku foliju. Dvije sestre (1991). Caroline Leaf , primjer je takve animacije.

3D animacija sastoji se od tehnika kao što su 3D računalna- animacija koja je vrlo slična animaciji lutaka, samo lutke i njihov svijet kreiraju se na računalu pomoću različitih računalnih programa. Najpoznatiji primjer je Shrek iz 2001. godine. „Pixilation“ je tehnika stop-motion, poput animacije lutaka, ali umjesto lutki koriste se aktivni glumci. Primjer piksilacije je „Neighbours“ (1952.) N. McLarena (Pikkov, 2010).

1.1. Povijest animiranog filma

Od početka vremena čovječanstvo je koristilo animaciju u vjerske, znanstvene i obrazovne svrhe. Ljudi su prikazivali svoje pokrete crtajući po špiljama razne životinje sa četiri para nogu kako bi dočarali kretanje. U staroj Grčkoj oslikavali su zdjele sa crtežima ljudi u ključnim pozama pokreta te okrećući posudu dočaravali su kretanju ljudi. Povijest animacije, stvaranja animiranog filma može se podijeliti na šest razdoblja. (Bendazzi, 2015).

Prvo razdoblje obuhvaća godine prije nego što je Émil Cohl projicirao svoj film *Fantasmagorie* u Parizu. U tom razdoblju nema animacije, ali film sadrži neke značajke koje izgledaju poput onoga što se danas može nazvati animacijom. To razdoblje traje do 1908. godine i naziva se „Prije Fantasmagorie“. Obuhvaća svaki pokret koji su ljudi napravili od svog postanka, pa tako i crtanje po špiljama, pećinama, vazama i zidovima. U 19. stoljeću i početkom 20. stoljeća medijska kultura je procvjetala i napravljeni su prvi uređaji za prikazivanje animacija. U tom razdoblju Peter Mark Roget objavio je članak o postojanosti vida s obzirom na pokretni objekt. Tako je, John A. Paris 1825. godine napravio prvi prototip thaumatropa (Bendazzi, 2015). Sprava je sadržavala dvije faze pokreta. Svaka je nacrtana na suprotnoj strani jednog kružnog kartončića, a na suprotnim točkama bio je privezan gumicama. Te gumice se usuću te se puste da se brzo odvrte (Marušić i sur. 2004). Također, u tom razdoblju nastaje i fenistokop Josepha Plateaua, tzv. prvi uređaj za animaciju slika. Brzim izmjenjivanjem statičnih slika dobiva se iluzija pokreta. Gotovo u isto vrijeme, Simon von Stampfer predstavio je svoj stroboskop, uređaj koji omogućuje da se predmeti u vrlo brzom periodičnom gibanju promatraju kao da miruju ili da se vrlo polagano gibaju. William Horner napravio je zoetrop koji se sastoji od cilindra, a na vanjskoj strani izbušeni su vertikalni otvori, dok na unutrašnjoj strani nalazi se vrpca sa slikama u nizu. Kako se cilindar okreće, tako gledatelj promatra prizore kroz otvore. Pravu revoluciju u usavršavanju tzv. optičkih igračaka ostvario je Charles-Émile Reynaud koji je patentirao praksinoskop koji je sličan zoetropu, ali umjesto proreza u cilindru ima dvanaest pravokutnih ogledala smještenih ravnomjerno oko središta cilindra. Pri pogledu na ogledalo gledatelj je mogao gledati brzi niz slika sa iluzijom pokreta, te sa jasnijom slikom nego kod zoetropa. Reynaud je godinama usvršavao svoj izum pa tako je na kraju konstruirao

opsežni sustav nazvan „Théâtre Optique“, veliki praksinoskop namijenjen javnom projiciranju filmova. Godine 1892., tri godine prije izuma kina, Emile Reynaud projicirao je prve crtane filmove u Musée Grévinu. U to se vrijeme zvali „svjetlosni pantomimi“. Program je uključivao "Pauvre Pierrot", "Un Bon Bock" i „Clown et ses Chiens“ uz pratnju klavira. Unatoč uspjehu Reynaudovih filmova, trebalo je neko vrijeme da se animacija prilagodi filmskoj industriji koja je nastala nakon uvođenja Lumiereovog kinematografa 1895. godine. „The Enchanted Drawing“ ili „Očarani crtež“ Jamesa S. Blacktona može se smatrati prvim kazališnim filmom snimljenim na standardnom slikovnom filmu koji uključuje animirane elemente, iako se to odnosi na nekoliko okvira promjena u crtežima (Bendazzi, 2015). Također, tvrtka „Edison“ unaprijedila je tehnologiju i fotografske materijale koji će biti važni za usavršavanje reproduktivne tehnike (Marušić i sur. 2004).

Drugo razdoblje ili prema Bendazziju „The silent pioneers“ obuhvaća čitavo „tiho razdoblje“ pa sve do pojave Walt Disneyevog prvog zvučnog filma „Steamboat Willie.“ To razdoblje traje od 1901. pa sve do 1928. godine. Tom razdoblju pridonio je Émile Cohl 1908. koji je javno prikazao svoj četverominutni crtić „Fantasmagorie“. Reprodukciju je obavio projicirajući negativ na već usavršenoj aparaturi te je prvi obuhvatio likovno- tehnološku bit i posebnost animacije (Marušić i sur. 2004). Također, Georges Méliès jedan je od prvih filmskih umjetnika koji je počeo ručno bojati svaku sličicu filmskog kadra te lansira mogućnost da se snimanje prekine te da se u „pauzi“ jedan lik zamijeni drugim (Munitić, 2012). U ovom razdoblju važan je i Raoul Barre koji je izrezivao svoje likove kako ne bi na svaki kvadrat ponovno ucrtavao pozadinu te je usavršio štiftove. John R. Bray je prvi upotrijebio celuloid u crtanom filmu. Veliki doprinos u ovom razdoblju također ima Winsor McCay. Takozvana priča u slikama zahvaljujući njemu postaje pokretni crtež. Njegov najpopularniji animirani film „Gertie“ predstavlja primjer razvoja likova u crtanoj animaciji. Kreativni vrhunac doživio je filmom „The Sinking of the Lusitania.“ (Bendazzi, 2015). „Film je sazdan od prekrasno likovnih riješenih detalja, nevjerovatno odabranih animacijskih postupaka u stilizaciji morske površine“ (Marušić i sur, 2004, str 57). Ovome razdoblju, doprinos su dali i Max Fleisher koji je izumio rotoskop, sprava za razvoj tzv. „miješanih medija“ te zajedno sa braćom kreira i realizira klauna Kokoa. Fleisherovi prije Disneya stvaraju vezu između pokretnog crteža i glazbe tako da koriste kompoziciju za formuliranje animacije, pa

se tako približavaju suvremenim ostaviranjima od uobičajnog dodavanja zvučnih vrijednosti već završenoj animacijskoj slici (Munitić, 2012). Pat Sullivan i Otto Messmer stvaraju poznatog mačka Felixa, koji je prvi prodan na tržište. Iako dosad su filmovi bili vrlo kratki, Quirino Cristiani realizira film „El apostol“ koji je trajao dulje od sat vremena (Marušić i sur. 2004). Najraniji preživjeli dugometražni animirani film „Die Abenteuer des Prinzen Achmed“ iz 1926., oživljen pokretnom siluetom, u boji. Režisiral ga je njemica Lotte Reiniger i njezin suprug Carl Koch.

Prema Bendazziju treće razdoblje razvoja animiranog filma uključuje godine u kojima je Walt Disney dominirao industrijom i razvojem animacije kao primarnog oblika zabave što je oduševljavalo tadašnju publiku. Ovo razdoblje Bendazzi naziva „The Golden Age“, a traje od 1928. do 1951. godine. Walt Disney, prvi je napravio prvi zvučni animirani film „Steamboat Willie“ (1928.) u kojem se prvi put prikazuje poznati lik Mickey Mouse, te prvi film u boji „Cvijeće i drveće“ (1932). Također, Disney je poznat po mnogobrojnim filmovima: „Snjeguljica i sedam patuljaka“, „Pepeljuga“, „Alisa u zemlji čudesa“, „Petar Pan“ i ostalim animiranim filmovima koji su popularni i danas. Za Walta Disneya može se reći da je vodeći umjetnik zlatnog doba, najveći medijski umjetnik ikada. Također, u ovom razdoblju popularna su i braća Fleischer koja stvaraju „Betty Boop“, „Popeyea“ i ostale animirane filmove. No, 1942. Paramount Pictures preuzima ostavštinu braće Fleischer (Bendazzi, 2015). Četrdesetih godina grupa talentiranih animatora osniva kompaniju UPA koja se suprostavlja Disneyu (Marušić i sur, 2004). Dok su ostale kompanije zajedno s Disneyem većinom stvarali životinje kao likove te perfekcionistačke prikaze likova u animiranim filmovima, UPA je stvorila Magua, kratkovidnog gospodina, koji je u kratko vrijeme postao iznimno popularan (Munitić, 2012). To će biti i početak novog razdoblja animiranog filma. Također, isticala su se i dva umjetnika, Len Lye i Norman McLaren. Lye je prvi razvio tehniku crtanja izravno na filmske trake, koju će kasnije usvojiti i McLaren (Evans, 2015). U sjeni Disneya, mnogi umjetnici, poput Texa Averija, Chucka Jonesa te kompanije „Walter Lantz Productions“, „MGM“ i „Warner Bros.“ doživljavaju velike uspjehe. Hannah Barbera, u suradnji s MGM-om u produkciji *Tom i Jerryja* napravila je najveći posao te postala Disneyu možda i najveća konkurencija (Marušić i sur., 2004).

Četvrto razdoblje počinje projekcijom UPA-inog animiranog filma „Geraldom McBoingom Boingom“ (1951.), a traje do 1960. godine, održavanjem prvog međunarodnog festivala animiranog filma u Anneciju, Francuskoj. To razdoblje Bendazzi u svojoj drugoj knjizi „Animation: A World History: Volume II“ naziva „The birth of style“. U ovom razdoblju vlada neodlučnost. UPA predlaže novi stil, a Disney i njegovi sljedbenici na kraju prihvaćaju taj stil. Također, počinje i televizijsko doba. Razni animirani filmovi počinju se prikazivati na televizijskim postajama poput NBC-a, BBC-a, ABC-a i ostalih. William Hanna i Joseph Barbera (tvorci Tom i Jerryja) nastavili su kao Hanna-Barbera nakon što je Metro-Goldwyn-Mayer zatvorio svoj animacijski studio 1957. godine. Ono što je drukčije kod UPA-e nego kod ostalih animatora je to što su se oni pokušali odvojiti od strogog realizma u animaciji koji je usavršio W. Disney. Eksperimentiraju s nerealističnim stilom koji prikazuje karikature, a ne stvarne prikaze. Oko dvodimenzionalnih objekata ili predmeta prisutni su oštri, uglati obrisi. Ne postoji bogatstvo boja, nego samo naglašavaju neki predmet malo drukčijom bojom, kako bi gledatelji primjetili predmet. No, ono što je najvažnije je da postoji tzv. ogranična animacija što znači da je samo neki dio u pokretu, ruke ili noge, za razliku od Disneyevih animiranih filmova koji sadrže potpunu, personaliziranu animaciju. Ograničena animacija i dvodimenzionalni stil postat će preteča kvalitetne animacije u cijelom svijetu (Bendazzi, 2015). U ovom razdoblju, na našim područjima 1954. osniva se „Zagreb film“, a dvije godine nakon i „Studio animiranih filmova“ (Marušić i sur, 2004). Naime, ovo razdoblje mnogi nazivaju "zlatnim razdobljem" Zagrebačke škole crtanog filma. Predstavnici su Nikola Kostelac, Vatroslav Mimica, Dušan Vukotić i Vladimir Kristl. Stvaraju u razdoblju od 1957. do 1962. godine. Prvi veliki uspjeh Zagrebačke škole crtanog filma jest Grand Prix u Veneciji za crtani film Samac, autora Vatroslava Mimice, a "zlatno razdoblje" zaključuje Oscar za film Surogat, Dušana Vukotića iz 1962. godine (<https://sites.google.com/site/animiranifilm200/domaci-animirani-film/zagrebacka-skola-animiranog-filma>).

Peto razdoblje počinje cvjetanjem televizijskih serija, a završava Hladnim ratom. Podvrgnut je snažnim promjenama unutar tržišta, u području televizije i oglašavanju te tehnologije. Svijet je tada podijeljen na dva glavna područja: Sjedinjene američke države te Sovjetski savez. Ovo razdoblje Bendazzi naziva „The three Market“ (1960-1990). Pošto sve više u prvi plan dolazi gledanje animiranih filmova preko televizije, krajem šezdesetih većina studija prestala je stvarati kazališne crtane filmove. Afirmiraju se nove tehnike pod kamerom, usavršava se tzv. lutka-film te računalna animacija. U tom razdoblju, Japan postaje poznat po svojim animiranim filmovima, poznatim kao anime. Za razliku od ostalih, anime je ograničen animacijskim tehnikama koje stavljaju veći naglasak na estetsku kvalitetu nego na kretanje. Prepoznatljivi su po velikim očima ljudi i životinja. Također, zahvaljujući festivalima animacije neovisni animatori diljem svijeta mogli su pokazati svoje talente, pa tako i u Zagrebu 1972. godine. Što se tiče Disneya, iako su uspjesi The Great Mouse Detective (1986.) i Oliver and Company (1988.) pomogli da se studio vrati na pravi put, najveći uspjeh postigli su animiranim filmom The Little Mermaid (1989). Snimka dugometražnog niza „Male sirene“ bio je prvi komad dugometražne animacije koji je stvoren računalnim sustavom za proizvodnju računalne animacije (CAPS) koji su Disney i Pixar zajednički sastavili. Ovaj digitalni sustav tinte i boje zamijenio je skupu metodu ručnog crtanja i bojanja, a filmašima je pružio nove kreativne alate. Do 1990. godine animirani filmovi doživljaju ponovni veliki uspjeh od zlatnog doba 1928. godine (Bendazzi, 2015.)

Šesto i posljednje razdoblje karakterizira ekonomska globalizacija, širenje televizijskih serija, njihovo razvijanje u nekim zemljama poput Kine, Japana, Koreje i Indije. Naime, ovaj period traje i dan danas. Bendazzi je ovo razdoblje nazvao „Contemporary times“. Konačno u devedesetim godinama umjetnici televizijske crtane industrije počeli su smišljati kako učinkovito raditi s ograničenjima na terenu. Globalno širenje uporabe osobnih računala, interneta te lakog korištenja softwera za animaciju, otvorilo je potpuno nova vrata za kreiranje animacije na internetu. Produkcija je bila puno jeftinija i nije bilo nikakvih prepreka. Televizijska animacija za djecu nastavila je cvjetati na kabelskim kanalima poput Nickelodeona, Disney Channela / Disney XD, PBS Kids, Cartoona Networka. Veliki uspjeh, 1995. godine, može se prepisati animiranom filmu „Toy Story“, Johnna Lastera, jer od tada računalna animacija prerasla je u dominantnu tehniku u mnogim zemljama. Velika prednost 3D animacije je to što je realistična, pa je tako ponekad teško razlikovati vrhunske 3D animacije od stvarno snimljenih pokreta. Zahvaljujući računalnoj tehnologiji novog doba, 3D animacija zavladała je svijetom i vodeća je tehnika u stvaranju animiranih filmova (Bendazzi, 2015).

2. TOM I JERRY

Mnoga djeca imaju omiljene animirane filmove koje vole gledati te se uvijek vraćaju istom. Jedan od njih je, zasigurno i *Tom i Jerry*. Kombinacija ljubavi i mržnje, prijateljstva i suparništva mačka Toma te miša Jerryja učinili su ovaj animirani film voljenim među djecom svih uzrasta. Iako je prošlo 80 godina od njihovog prikazivanja i dalje su omiljeni crtić mnogim generacijama. U seriji animiranih filmova radi se o mačku Tomu koji ne podnosi miša Jerryja te ga neprestano pokušava uloviti. No, Jerry ima plan kako nadmudriti Toma te na kraju Tom ostane poražen u svom naumu, najčešće u bolovima zbog nezgode koja mu se dogodila dok je pokušao uloviti miša. „Puss Gets the Boot“ je američki crtani film iz 1940. godine. Naime, to je prvi prikaz Jaspera i Jinx, prije no što su postali Tom i Jerry. Jasper je bio sivo- bijeli nijemi mačak, dok je Jinx bio mali, smeđi, nijemi miš koji živi pored Jaspera (Cooper, K., L.). Tom je veći i krupniji od Jerryja, no Jerry iako je sitniji, nadmudruje Toma koji najčešće završi u zamci koju je sam priredio Jerryju. Iako Tom progoni Jerryja, rijetko kad ga želi pojesti, nego se natječe s njim i pokušava ga pobijediti ili ismijavati. Ponekad jednostavno lovi Jerryja kako bi dobio pohvalu od svog vlasnika. Njihova veza više predstavlja odnos braće i sestara nego lova i plijena. Za razliku od ostalih animiranih filmova, koji svojim glasanjem postižu smijeh publike, *Tom i Jerry* smijeh postižu svojim podvalama, spletkama i ostalim radnjama. Mnogi tvrde da nisu primjereni za djecu, upravo zbog nasilnog sadržaja. Djeca često gledajući filmove primjenjuju to na vlastito ponašanje.

2.1.Ostali likovi u Tom i Jerryju

Iako su Tom i Jerry glavni likovi, uz njih se prikazuju još nekolicina njih. Spike je veliki buldog koji je u sukobu najviše s Tomom, a s Jerryem ima pomalo i prijateljski odnos, iako zna biti suparnik obojici. Tyke je voljeni sin Spikea. On je nestašno štene koje ne govori baš u animiranom filmu. Spike obično provodi svoje slobodno vrijeme vodeći Tyka na izlete oca i sina, uči ga o životu, kako se psi ponašaju. Također, neizmjereno ga voli i čuva. Obično predstavljaju model ponašanja oca i sina. Prvi put Spike se pojavljuje u epizodi „Dog Trouble“ 1942. godine tako da napada Toma i Jerryja, no kasnije postaje Jerryjeva zaštita od Toma. U većini slučajeva Jerry stvara Tomu probleme tako što ga namamljuje u blizini Spikea. Tyke je predstavljen 1949. godine u epizodi „Love That Pup.“ Nakon toga, Spike se nastavio s vremena na vrijeme pojavljivati bez Tykea. Godine 1957. dobili su vlastiti animirani film *Give & Tyke*, no nije dugo potrajao. U seriji se prikazuje i drugi crno- bijeli mačak s ulice Butch, koji se pojavljuje u epizodi *Baby Puss* (1943). Butch je također vođa allijskih mačaka (obično *Lightning*, *Topsy* i *Meathead*). Ponekad je saveznik Tomu u lovu na Jerryja, no s druge strane mu je ljubavni suparnik u borbi za mačku *Toodles*. Također, protivnik mu je u mnogim natjecanjima kako bi dokazao da je bolji od njega (Butch je isprva stvoren za crtani film *MGM The Alley Cat* zajedno s *Toodlesom Galoreom*- mačka s bijelim krznom s plavom vrpcom oko vrata). Ona ne govori i rijetko se kreće, a ostali likovi je smatraju jako privlačnom. Ima neka ljudska svojstva poput držanja, nalakiranih noktiju te ljudskih očiju i usana. Njezin prva pojava u „*Tom and Jerry*“ bila je u epizodi "Springtime for Thomas" (1946). *Nibbles*, koji je poznat i kao *Tuffy*, je mali, sivi miš koji nosi pelenu. Predstavljen je kao dječji miš i to je razlog zašto nosi pelenu. Prvi put se prikazao u epizodi „*The Milky Waif*“ (1946.), a kasnije je predstavljen u nagrađivanom filmu „*The Little Orphan*“ 1949. godine. Prvi stvarni nastup *Nibblessa* dogodio se u stripu „*Our Gang Comics # 1*“ iz 1942. godine, gdje je usprkos pelenama bio predstavljen kao Jerryjev vršnjak, a ne kao mlađi pojedinac. Za razliku od Jerryja, *Nibbles* govori uglavnom na francuskom, a ponekad i na engleskom. Također, pojavljuje se još jedan Jerryjev rođak pod nazivom „*Mišićavi miš*“ ili *Freddie*. On je iznimno snažan te ga ni Tom nije mogao pobijediti. Nositi zeleni šešir i žuto-crnu tuniku. Prvi put se pojavljuje u epizodi „*Jerry's Cousin*“ (1951.) te kasnije se pojavljuje u „*Tom and Jerry's show*“ 2014. godine. *Mammy Two Shoes* je žena srednje dobi, crne rase koja se često

susreće sa nedaćama *Toma i Jerryja*. Prvi put se prikazuje u epizodi „Puss Gets the Booth“ dok su još postojali Japser and Jinx umjesto Toma i Jerryja. Poznata je po tome što joj se nikad nije vidjelo lice. Predstavljena je kao siromašna crna sluškinja koja govori stereotipnim "crnim naglaskom" i ima problem sa glodavcima. Budući da je lik „Mammy“ stereotip i često se smatra rasističkim, njen glas i izgled uređuju se u mnogim zemljama kada se prikazuju na televiziji, uglavnom zbog rasne osjetljivosti. U epizodi „Saturday Evening Puss“ može se vidjeti lik Mammy koji je stereotipno prikazan što je donijelo žestoke kritike animiranom filmu. U šezdesetim godinama Chuck Jones i njegov tim reanimirali su ovu karikaturu. U izdanju Jonesa, Mammy je bila potpuno uklonjena i zamijenjena tankom bijelom damom. Tehnika koja je korištena pri tome je rotoskopiranje. Također Mammy mijenja naziv u “Mrs. Two-Shoes” te nema više južnjački naglasak (Aravind A., 2011). U novijim epizodama prikazuju se razni likovi poput patke, lava i ostalih miševa i mačaka.

3. POVIJEST ANIMIRANOG FILMA

Povijest nastanka poznatog animiranog filma je duga i ima više razdoblja. Od razdoblja stvaranja Hanna- Barbera pa sve do produciranja kompanije Warner Brosa.

3.1. Hanna- Barbera (1940-1958)

Hanna- Barbera je slogan koji sadrži dva važna imena u stvaranju Toma i Jerryja. To su William Hanna i Joe Barbera. Sve je počelo u lipnju 1937. godine kad je Joe Barbera počeo raditi za Isingovu animacijsku jedinicu kompanije Metro- Goldwyn- Mayer (MGM), tada najveću u Hollywoodu. Tada je saznao da Louis B. Mayer želi potaknuti odjel za animaciju ohrabrujući umjetnike da razviju neke nove crtane likove, slijedeći nedostatak uspjeha u svojim ranijim crtanim serijama temeljenim na stripu „Captain and the Kids“. Kako je vrijeme prolazilo Barbera i Hanna odlučili su spojiti svoje talentske sposobnosti i stvoriti bijesnog i nesretnog mačka te sitnog, ali snalažljivog miša. Hannin odličan smisao za humor i organizacijske sposobnosti te Barberove vještine crtanja spojili su njih dvoje u tim. No, tada još nisu znali koji će glavni likovi biti u njihovim animiranim filmovima. Nakon svih mogućih ideja, odlučili su se za mačka i miša. Pošto je poznato da mačka lovi miša, odlučili su se usmjeriti na to te stvoriti mačka koji ima brojne mogućnosti za lovljenje miša te miša koji uvijek uspije pobjeći te stvara mačku poniženje i frustraciju. Smatrali su da je to upravo ono što će zabaviti publiku. Odlučili su demonstrirati animirani film „Puss Gets the Booth“ u kojoj su koristili 1,200 do 1,800 crteža kako bi prikazali različite scene u filmu. Tada su crteže stavili na ekspozicijski list koji omogućuje animatoru da organizira svoje mišljenje i daje upute operateru kamere kako snimiti animaciju. Dobiveni animirani film trajao je dugo kao i standardni, ali bez većeg broja crteža koji su obično potrebni. „Puss Gets the Booth“ prikazao je mačka Toma, drukčijeg nego što danas izgleda. Tada se Tom zvao Jasper, prekriven je zavojima iz prethodnih sukoba s mišom te je izgledao pomalo „zlobnije“ nego danas. Jasper je imao tri obrve koje su na njemu izražavale lukavost ili čak ogorčenost te je djelovao puno bjesnije od Toma koji je mogao upravljati povremenim zlim osmijehom. Jerry je tad bio neimenovan, kasnije su mu dali naziv Jinx. Bio mršaviji i ne tako ljupki kao Jerry. Također, imao je veći crni nos i matiranu kosu na glavi. No, radnja je ostala ista: mačak lovi miša, a miš uspije nadmudriti mačka i pobjeći. U ovoj sceni

nakon što je domaćica Mammy upozorila Jaspera da će ga izbaciti ako još nešto razbije u kući, miš se osvećuje te prijeti i progoni mačka s razbijanjem stvari na svakom koraku. Epizoda završi tako da Jaspera na kraju Mammy izbací, a miš iznad svoje rupe stavlja natpis „Home sweet home“. Kada su demonstraciju „Puss Gets the Boot“ prikazali rukovoditeljima MGM, prostorija se napunila smijehom. Potpuni animirani film Hanna i Barbera izbacili su 1940. godine. No, Fred Quimby i nekolicina njih nisu bili očarani i mislili su da mačak koji lovi miša je zastarjela radnja. No, ohrabrujuće pismo bivšeg izlagača promijenilo je mišljenje te su Hanna i Barbera nastavili s produkcijom mačke i miša. „Puss Gets the Boot“ bila je popularna u kinima te je bila nominirana za „Academy Award“. Iako su Hanna i Barbera kreirali animirani film, nisu dobili nikakvo priznanje. Priznanje je išlo Rudiju Isingu, koji je uskoro napustio MGM. No, Hanna i Barbera nastavili su neumorno raditi na crtiću sedamnaest dugih godina. Iako su obojica bila duboko uneseni u proces izrade animiranog filma, Barbera je bio odgovoran za skiciranje filma, a Hanna je bio usmjeren na vrijeme i radnju. Ime Toma i Jerryja proizašlo je iz ogromne količine prijedloga imena osoblja MGM-a. Nagrada od 50\$ otišla je animatoru Jack Carru. Barbera je priznao da nisu bili oduševljeni imenom, ali pošto ga je bilo lako upamtiti, uzeli su ga. Tom, koji je s vremenom postao prihvaćen, znatno se promijenio izgledom od svog prvog prikazanja kao Jasper u „Puss Gets the Boot“. Do 1943. postao je manje zapuštenog izgleda, iako su mu guste crne obrve i žute oči još uvijek pružale pogled grabežljivca. Imao je veće obrve i sivkasto bijelo lice s bijelim ustima. Isprva je hodao četveronoške, poput prave mačke, no nakon nekog vremena je postao isključivo dvonogi. Jerry je izgledao malo deblje nego u svom prvom prikazanju. Zadržao je svoj maleni stas i velike, naizgled nevine oči te su mu skratili duge trepavice. Premda je radnja ovog animiranog filma da Tom uvijek lovi Jerryja, tijekom potjere njihove noge su se brzo vrtjele i njihovi repovi su se ljuljali. Zahvaljujući animacijskim tehnikama, Hanna i Barbera mogli su prikazati puno emocija. Posebno kod Toma, kod kojeg se osjećaji i raspoloženja često mijenjali. Usta bi mu se iskrivila, pozelenila, kad bi pomislio na svoj plijen ili kada ne bi uspio dešifrirati jedne od Jerryjevih smislica. Bijes, kad bi mu još jedna zamka propala ili totalno zaprepaštenje kad bi ga Jerry nadmudrio. Ponekad bi se i zadovoljno nasmijao kad bi uspio u svom naumu i ulovio Jerryja. Ili zaprepašteni pogled kad bi bio blizu bulldoga Spikea. Usprkos suparništvu, odnos koji su Tom i Jerry imali, zasigurno je pridonijelo dugovječnosti serije. Gledatelji su uvidjeli da

Tom zapravo ne želi uništiti Jerryja. Tako u epizodi, koja je nominirana za Oscara, „The night before Christmas“ (1941.), Tom je zabrinut za Jerryja koji se smrzava na hladnoći. Kada je Tomu ustanovljena amnezija u epizodi „Nit Witty Kitty“ (1951.), Jerry mu pomaže da se vrati u svoje normalno stanje. U „Just Duckly“ (1953.) Jerry se brine za Toma donoseći mu juhu, nakon što se skoro utopio. U epizodama poput „Dog Trouble“ (1942.) i „Old Rockin' Chair Tom“ (1953.), udružuju snage kako bi se riješili uljeza. Bez obzira na popularnost Toma i Jerryja, stvaranje animiranog filma bilo je nezaboravno iskustvo za Hannu i Barberu te njihovo animacijsko osoblje. Hanna i Barbera bili su uključeni u proces stvaranja animiranog filma, od prvog do posljednjeg koraka. Nakon što se razvije priča, Joe Barbera, napravio bi niz sličica i smiješnih trenutaka te prosljedio Hanni za reguliranje vremena i animacije. Koristili su takozvani „pencil test“ koji je jedina vertikalna verzija crtića koja sadrži oko šesto ili sedamsto stopa animiranog filma. Barbera i Hanna su detaljno polirali i naoštravali prije dovršetka konačne verzije. Često je bio potreban minimalan broj izmjena zbog Hanninog bezgrešnog vremena. Svaki šestominutni ili sedmominutni crtić oduzeo bi otprilike šest tjedana marljivog napora, po cijeni do 30,000\$ po crtiću. *Tom i Jerry*, u stvaralaštvu Hanne i Barbere i njihovog tima od 1940. do 1957. godine bilo je bogato animacijama. Likovi su imali svoju osobnost te smiješne trenutke koje su povezivali u priču. U nizu smiješnih epizoda, najsmiješnije su bile one koje su uključivale Tomove nesretne susrete s drugim likovima dok je lovio Jerryja (buldog Spike, mišićavi Jerrijev ujak...) Ponekad animirani film je uključivao i šarmantne animacije bez potjere mačke i miša. Poput „The Cat and the Mermouse“ (1949.) u kojoj se Tom budi pod vodom gdje oponaša pokrete riba i kornjača. U „Mouse in Manhattan“ (1944.) koja se smatra najljepšom epizodom u serijama, gdje se prikazuju scene s detaljima New Yorka dok ga Jerry posjećuje i kreće u avanturu. Tijekom godina, visoka kvaliteta i inovativnost animiranog filma *Tom i Jerryja* nije prošla bez nagrada. Sedmero crtanih filmova dodijeljena je nagrada „Academy Awards“. Četiri ostale epizode su nominirane, no nisu osvojile. Nagradu „Oscar“ dobile su epizode crtanih filmova: „Yankee Doodle Mouse“ (1943.), „Mouse Trouble“ (1944.) „Quiet Please“ (1945.), gdje se pojavljuje i Spike, bulldog koji će postati Tomov neprijatelj u mnogim epizodama. „The Little Orphan“ (1948.) u kojem se pojavljuje Nibbles, mali miš koji je uvijek gladan. Crtić je istaknut zbog domišljatosti zamka koje se koriste povodom Dana Zahvalnosti- od hrane do letećeg posuđa. „The Two Mouseketeers“ (1951.) označava visoku razinu u korištenju

animacije. Scott Bradley koristio je verziju tematske glazbe Nelsona Eddyja i The Sportsmen Quartet nazvanu "Vojnik sreće", iz filma „Djevojka zlatnog zapada“, a lik Nibblesa, koji govori par rečenica na francuskom, utjelovila je šestogodišnja djevojčica. „The Cat Concerto“ (1947.) osvojila je Oscara za najbolji kratki animirani film, vezan uz glazbenu seriju Walt Disney Productions, Silly Symphonies. „Johann Mouse“ (1952.) također, je dobitnik Oscara. Crtić je pun smiješnih i zanimljivih trenutaka: od Toma koji uči svirati glasovir kako bi namamio Johanna (Jerryja) da izađe iz rupe do zajedničkog nastupa u kraljevskoj palači. Postoji mnogo razloga zašto su *Tom i Jerry* i danas ostali toliko uspješni i zanimljivi gledateljima. Hanna je gledanost prepisao njihovom temeljnom dobrom- lošem tipu te zadovoljstvu publike kad na kraju mali miš pobjeđuje grabežljivog mačka. Barbera tvrdi da *Tom i Jerry* imaju vrline koje ih svrstavaju u najviši rang animiranog filma. Priče su solidno sastavljene vrteći se oko jedne te iste teme te pokrivene su vrlo smiješnim trenucima. Najveća vrlina crtića leži u njihovim besprijevnim umjetničkim djelima, u detaljima izraza likova, pozadine koje ostaju impresivne nakon toliko godina te posebno odvažnosti s kojom su zamišljeni trenutci koji bi izazvali smijeh. Još jedan faktor koji je izazvao uspjeh animiranog filma je stručno i vješto korištenje glazbe. Za to je odgovoran Scott Bradley koji je bio vješt u odabiru pjesama i glazbe koje bi povećavale i smanjivale napetost animirane akcije. Oslanjajući se na glazbeni talent, Bradley je u pozadini mogao primijeniti široki raspon ideja za svaku animiranu epizodu *Tom i Jerry*. U njegovoj upotrebi melodija ili glazbenih instrumenata bilo je duhovitosti, ali i satire. Dijaloga između Toma i Jerryja nije bilo, iako su ostali likovi u filmovi znali ponekad nešto reći. Za razliku od Disneyevih crtića gdje Micky Mouse ima piskutav glas ili bijesnih ispada Donalda DUCKA zbog kojeg bi animirani film bio humorističan, Hanna i Barbera oslonili su se na vizualne podvale koje bi izazvale smijeh ili zvučne zamjene, uključujući glazbu koja bi pojačala humor. Za animirane fimove bili su presudni i zvučni efekti koji su naglašavali svaku epizodu. Često su izazvali smijeh publike samim njihovim zvukom: zvukom rušenja, trganja, vriskom koji je izveo Hanna, koji je znao napraviti zvuk koji će biti dovoljno dug da izazove smijeh. Iako su postigli veliku gledanost i užitak od strane gledatelja, više puta su kritizirani kao pretjerano nasilan film. Mačak Tom, nanosi i na kraju podnosi sve vrste bolova i mučenja, uključujući nebrojna prebijanja, udarce glavom i eksplozije. No, Hanna i Barbera tvrde da postoje dvije vrste nasilja: nasilje samo radi nasilja, u realnom obliku, te takozvano fantastično

nasilje koje je izvedeno u obliku komedije. Takvo nasilje izaziva smijeh, a ne bol pri gledanju animiranog filma. Udarci u *Tomu i Jerryju* su izvedeni zbog komedije. Što je više Tom udaraca primio, više su se gledatelji smijali. Neposredno prije udarca, Tom bi učinio nešto zbog čega bi to zaslužio. Publika bi bila oduševljena pobjedom Jerryja jer je mali, nezaštićen lik. Razbijanja, štete i udarci koji se prikazuju u *Tomu i Jerryju* su tolerantniji i smiješniji od onih koji su nanijeli ljudi iz stvarnog života. Poslije svega, ni nemaju nikakve poveznice sa stvarnošću. Naprimjer, Tom se u jednom kadru razbije na tisuću komadića, a u sljedećem je ponovno čitav i netaknut. Sredinom četrdestih godina, Hannin i Barberov rad na *Tomu i Jerry* uspotavio ih je kao vodeće vođe na animacijskom polju. Još jedan uspjeh doživljavaju pripremanjem jedne scene u mjuziklu Georgea Stanleya „Anchors Aweigh“ (1945). Jerry se pojavljuje kao vladar kraljevstva u kojem je glazba zabranjena jer osjeća da mu nedostaje talent, a Joseph "Joe" Brady (Gene Kelly) uvjerava miša da s njim izvede točku za pjesmu i ples. Tom se pojavljuje kao Jerryjev batler. Hanna i Barbera postigli su efekt da Kelly pleše s Jerryjem rotoskopiranjem: prvo su snimljene scene Kellyjevog plesa i ples su pratili sličicu po sličicu kako bi uskladili Jerryjeve pokrete. To je zahtjevalo puno posla animatorima, ali rezultat je bio očaravajući. Mnogi su se složili da je scena Jerryja i Kellyja bila vrhunac mjuzikla i da koriste animirane segmente u ostalim MGM-ovim mjuziklima. Tako su nastali i mnogi drugi mjuzikli koji sadrže animirane sadržaje, poput „Holiday in Mexico“ (1946.) i „Dangerous When Wet“ (1953.) u kojem se Tom i Jerry pridružuju Esther Williams u podvodnom baletu. Možda najzahtjevniji zadatak u kombiniranju animacije sa akcijom uživo, uslijedio je kad je Gene Kelly odlučio napraviti čitav segment svog višedijelnog plesnog filma „Invitation to the Dance“ (1953). U dijelu „Sinbad the Sailor“ Kelly se nađe u animiranom svijetu u kojem pleše s animiranim likovima. Negdje u isto vrijeme, dok su Hanna i Barbera radili na *Tomu i Jerryju*, Tex Avery vodio je drugu jedinicu u MGM-u. Razvio je stil animacije koji se ističe brzim tempom i nizom neobičnih, pretjeranih i urnebesno smiješnih podvala i spletki. Avery je živao u podvalama u animiranim filmovima te u umetanju vizualnih elemenata. Njegov humor i pretjeran stil utjecao je i na Hannu i Barberu sredinom 40-ih u kreiranju animiranih filmova *Tom i Jerry*. Karakterizira ih brzi tempo i snažnije podvale koje bi izazvale i jači smijeh kod gledatelja. Do kasnih 50-ih godina, činilo se da su Hanna i Barbera osigurali svoje mjesto u MGM-u. Iako se proizvodnja u to vrijeme udvostručila, sa osam animiranih filmova godišnje,

proizvodilo se njih šesnaest. Kvaliteta animacije nikada nije zakazala. Nakon odlaska Freda Quimbiya 1955. godine, Hanna i Barbera imenovani su voditeljima proizvodnje. Iako su uspješno vodili posao, početkom 1957. godine produkcija nije uspjela. Čitava filmska industrija našla se u iznimno teškoj situaciji cvjetanjem televizije. MGM je tada odlučio smanjiti proračun za animirani film *Tom i Jerry*. Radeći ovo, studio je prestao trošiti novac na nove crtiće i nije bilo dodatnih troškova. MGM je tada odlučio prekinuti proizvodnju animiranog filma *Tom i Jerry*, a kasnije su i zatvorili animacijski studio. Posljednji animirani film „Tot Watchers“ objavili su 1958. godine. Producirali su 114 animiranih filmova za MGM te su osvojili više Oscara od bilo koje druge kazališne animirane serije temeljene na animiranim likovima. Za Hannu i Barberu to je bio strašan period. No, ubrzo nakon toga odlučili su stvoriti dva nova lika za novi animirani film- pas Ruff i mačak Reddy. Sa dva nova lika stavljenih ponovno u sukob, bili su ponovno spremni započeti novu karijeru (Barbera, Hanna i Sennet, 1989).

3.2. Gene Deitch (1961- 1962)

Ubrzo nakon zatvaranja animacijske jedinice i otpuštanja Hanne i Barbare, produkcijska kuća Metro-Goldwyn-Mayer uvidjela je grešku. Godine 1961. odlučili su oživiti popularni animirani film *Tom i Jerry*. Joe Vogel, tada je bio na čelu kompanije. Pošto su Hanna i Barbera osnovali vlastitu kompaniju „Hanna-Barbera Production“, odlučio je pronaći način kako nastaviti sa prvobitnim uspjehom kompanije i crtanim bogatstvom animiranog filma *Tom i Jerry*. Vogel je tada započeo s kastingom. William L. Sydner, tada je vodio animacijski studio „Rembrandt Films“ te je uvjerio Vogela sa filmom „Munro“ koji je osvojio Oscara, da su upravo oni koji trebaju nastaviti raditi na tim likovima. Tada je ugovoreno da će proizvoditi dvanaest kratkih animiranih filmova Toma i Jerryja godišnje. Za „Rembrandt Films“ radio je Gene Deitch koji je sa svojim timom nastavio s proizvodnjem Toma i Jerryja. Kao čovjek iz UPA-e, uvijek je kritizirao Toma i Jerryja kao loš primjer besmislenog nasilja, humora temeljenog na boli, napada i osveta te o beskorisnoj upotrebi stereotipa crne žene kao kućne pomoćnice. No, odlučio je odgovoriti izazovu. Nakon što mu je dodijeljeno da radi na seriji animiranih filmova brzo je shvatio da nasilje nitko nije shvaćao ozbiljno. Prvi korak je bio da njegove nove kolege vide neke primjere. MGM mu je poslao četiri otisaka

Toma i Jerryja od 35 mm, najnovije modele listova, nekoliko primjera animacije olovkom te originalne crteže na papiru. Proučavali su materijal iznova, izvodeći filmove u projekciji i na studijskim stolovima za uređivanje animacije. Gledali su detalje, male vremenske trikove, osnovne stavove i izraze lica. Vježbali su crtati likove u njihovim tipičnim pozama. Gene je znao da priča treba biti vitalna i imati radnju te je odlučio pozvati svoje stare kolege Larza Bournea, Elija Bauera, Toda Dockstadera i animatore koji su već radili na *Tomu i Jerryju*. Naime, Deitch je bio jedini koji je znao crtati likove iz animiranog filma u američkom stilu. Znao je njihove izraze lica te je bio odgovoran za izgled i ključne poze. Joe Vogel i MGM bili su zadovoljni rezultatima. Pošto im je proračun studija bio od 10.000 dolara, rezultirajući filmovi smatrani su nadrealističkom prirodom, iako to nije bila Deitchova namjera. Za razliku od originalnog Toma i Jerryja, animacija je bila ograničena, osobito pokreti i trzaji likova. Pozadina je napravljena u pojednostavljenom stilu. Zvukovi su sadržavali rijetku elektroničku glazbu, futurističke zvučne efekte te u dijalogu se više mrmljalo, nego govorilo. Dok su se animirani filmovi kod Hanne i Barbere uglavnom odvijale unutar kuće i izvan nje, Deitchove su imale egzotičnije lokacije, poput džungle Nairobija, antičke grčke akropole te Divljeg zapada. Također, lik Mammy, koji je sam Gene kritizirao kao stereotip, zamijenjen je bijelim muškarcem srednjih godina koji je bio ćelavi i prekomjerne težine. Zamijenjeni lik zajedno sa Spikeom, bio je nasilniji u kažnjavanju Toma u usporedbi s Mammy. Kako ne bi bio povezan s komunizmom, Deitch je romanizirao imena njegovog tima u uvodnom djelu gdje se prepisuju zasluge za animirani film. Nijedan Čeh nije imao točno napisano ime na animiranim filmovima. Naime, nisu mogli staviti da je napravljeno u tadašnjoj komunističkoj, Čehoslovačkoj. Iako su uspjeli upotrijebiti lava koji se prikazuje na početku originalnog animiranog filma *Tom i Jerry*, nisu mogli staviti „Made in Czechoslovakia, Prague“. Dok su originali uvijek na naslovima imali liniju „Made in USA, Hollywood.“ S obzirom da se Deitchov studio nalazio iza Željezne zavjese, mjesto produkcijskog studija upotpunosti je izostavljeno. Prije nego što su završili s dvanaest animiranih epizoda, Joe Vogel je napustio MGM. Time su Gene Deitch i njegov tim izgubili pokrovitelja. MGM je odlučio da neće obnoviti ugovor s njima. Novi voditelji studija htjeli su produkciju bliže njima. Nije im bilo dopušteno dalje razvijati epizode o *Tomu i Jerryju*. Posljednja epizoda „Carmen Get It!“ objavljena je u prosincu 1962. godine. Iako nisu bili originalni mačak Tom i miš Jerry, vrlo su

slični originalu Hanne i Barbare. I dan danas, mnogi gledatelji ne razlikuju Toma i Jerryja u stvaralaštvu Hanne i Barbare i u stvaralaštvu Gene Deitcha i njegovog tima. Deitchove epizode animiranog filma doživile su komercijalni uspjeh. Godine 1961. animirani film *Tom i Jerry*, postao je najcjenjeniji film u moru animiranih filmova. Čak su i svrgnuli s prijestolja Looney Tunes, koji tu poziciju održavali punih šesnaest godina. No, za razliku od Hanne i Barbare, Deitchovi animirani filmovi nisu bili nominirani niti su osvojili Oscara. Često se smatraju i najgorim kazališnim prikazivanjem Toma i Jerryja. Uglavnom zbog niske animacije, niskog proračuna, slabog pisanja, nedostatka likova poput Spikea, Mammy, Nibblesa, Butcha, Quackera i ostalih likova iz doba stvaralaštva Hanne i Barbare. Kritike su i dobili zbog loše uporabe glasova, glazbe i zvučnih efekata. Najviše su im zamjerili jer su Tom i Jerry bili nasilniji i brutalniji nego u prijašnjim prikazivanjima. Prikazali su Toma kao vreću za udaranje, a Jerryja kao nasilnika koji uživa mučiti Toma iz zabave. Film uvijek završava pobjedom Jerryja i porazom Toma iako to često ne zaslužuje. Zbog toga, nisu bili primjereni dječjem sadržaju. Deitch i njegov tim smatraju se neiskusnima jer nikad prije nisu radili na takvom zadatku, a imali su i mali proračun. I sam Gene je prihvatio zadatak usprkos tome što je smatrao film bespotrebno nasilnim. Unatoč negativnim kritikama, bili su uspješni u kazalištima, a neki obožavatelji napisali su pisma ohrabrenja Deitchu navodeći da su njegove epizode animiranog filma bile najbolje zbog nadrealne prirode (Deitch, 2001). Također, neke epizode bit će upamćene poput „*The Tom and Jerry Cartoon Kit*“, „*Buddies Thicker Than Water*“ i „*Carmen Get It!*“ Sve epizode animiranog filma objavljene su na DVD-u 2015 godine pod nazivom *Tom and Jerry: The Gene Deitch Collection* (North, 2005).

3.3. Chuck Jones (1963- 1967)

Nakon što je objavljena zadnja epizoda Deitchovog Toma i Jerryja, Chuck Jones preuzima stvaranje omiljenog animiranog filma. Chuck Jones bio je kreativni animator s četrdesetogodišnjim iskustvom u stvaranju animacije i animiranog filma. Postavljen je voditeljom novog studija. Krajem prve godine imao je zadatak napraviti osam do deset epizoda Toma i Jerryja po godini. Za proizvodnju animiranog filma imao je budžet 42.000 dolara po crtiću. Što je u to vrijeme bilo iznimno puno, za razliku od Deitcha koji je dobio budžet od 10.000 dolara. Nakon što je otpušten iz Warnera Brosa, MGM je bilo najbolje mjesto za njega. Zapravo, Jones je s partnerom Lesom Goldmanom, pokrenuo animacijski studio Sib Towers 12 Productions koji je kasnije MGM otkupio i preimenovao u MGM Animation/Visual Arts. Chuck je u svojoj karijeri dobio Oscara za „The Dot and the Line“ i za „The Grinch TV special“. Za MGM je bila sreća dobiti animatora s Oscarom, na čelu animacijskog studija. Jones je producirao 34 epizode animiranog filma koje su kasnije objavljene na DVD-u 2009. godine. *Tom i Jerry* u stvaralaštvu Hanne i Barbere bili su tempiranog i komičnog karaktera. Stvaranje takvih likova poslije njih, bio je iznimno zahtjevan zadatak. Gene Deitch je pokušao i na kraju nije uspio. Jonesovo uvjerenje bilo je da se likovi moraju kretati prirodno poput ljudi kako bi radnja i priča mogli biti potpuno razumljivi bez prepričavanja (Beck, 2019). Njegov stil bio je osebujan i osoban. Jonesov tim bio je pomno usredotočen na izradi nijansa lica i jedinstvenih poza po kojima je Jones i danas poznat. Likovima je unio svoj karakteristični stil. Tom je dobio guste, debele obrve, koje često podsjećaju na Jonesovog Grincha ili Kojota. Bio je poznat po istaknutim očima. Prije Jonesa, Tom je imao plavo krzno, a sad je dobio sivo krzno, oštre uši, duži rep i punije obraze. Jones je tu lik Toma prilagodio izgledu mačka Sylvestra. Jerry je dobio veće oči i uši. Bio je svjetlijeg izgleda i imao je simpatičnije i ljepše crte lica koje su izrađene slično kao Porkeyu Pigu. Jones je imao poteškoća u prilagođavanju svog stila Tomovom i Jerryjevom humoru. Također, prezirao je ograničenu animaciju i zagovarao je potpunu animaciju karaktera usmjerenoj senzibilitetima odraslih. Brojni animirani filmovi sadržavali su potpunu animaciju, osobnost i stil tijekom priče (Cooper, 2020). Njegov rad na *Tomu i Jerryju* često podsjeća na njegov rad s kojotom i pticom trkačicom. Često su praćeni jurnjavom Toma za Jerryjem, bezuspješnim lovljenjem i na kraju padanjem sa visine. Još jedan uspjeh *Tom i Jerry*

doživljava u razdoblju stvaralaštva Chucka Jonesa. Naime, u tom razdoblju počinje cvjetanje televizije i televizijskog programa. Godine 1965. počinje prikazivanje Toma i Jerryja, ali u stvaralaštvu Hanne i Barbere. Pred Jonesa i njegovog tima došao je zadatak izmijeniti scene u kojima je lik Mammy Two Shoes. Zamijenila ju je blijeda, mršava Irkinja. Također, uklonjen je i uvod s lavom na početku. Umjesto toga korišteni su isječci iz animiranog filma. Izmjenjene su i naslovne kartice. Za razliku od filmova u kojem postoji dijalog, animirani film *Tom i Jerry* nije imao nikakvog dijaloga i nije predstavljao nikakvu jezičnu barijeru, a time je bio dostupan svima. Svatko tko ih je gledao shvatio je poruku i smijao se raznim smiješnim trenucima u animiranom filmu. *Tom i Jerry* prikazivao se svake subote na malim ekranima tijekom godine. Poslije dvije godine, prikazivanje je premješteno na nedjelju ujutro na CBS-u i tako je ostalo sve do 1972. godine. Jonesov *Tom i Jerry* smatra se uspješnijim od Deitchovog. No, sam Jones je tvrdio da nitko ne može napraviti dva lika bolje od originalnih animatora. Oni znaju njihov karakter i kretanje. Mogu napraviti podvale smiješnima, bez pretjeranog nasilja kao što ih je Jones radio. Oni najbolje znaju likove kakvi su iznutra i izvana (Goodman, 2011).

3.4. Hanna- Barbera: Drugo razdoblje stvaralaštva

Godine 1975. *Tom i Jerry* ponovno se vraćaju u ruke svojih originalnih animatora, Williama Hanne i Joe Barbere. Iako su bili iznimno popularni sa svojim novim animiranim filmovima poput „The Flintstones“, „Yogi Bear“ ili tadašnji hit „Scooby-Doo“, Hanna i Barbera odlučili su proizvoditi nove epizode svoga prvog uspjeha, *Toma i Jerryja*. Zajedno sa svojim starim produkcijskim studijom, MGM-om i napravili su nove epizode koje su se prikazivale na televiziji. Ovaj put *Tom i Jerry* dobivaju vlastitu seriju- *The Tom and Jerry Show*. Često ga se miješa sa *Tom and Jerry Show* iz 2014. ili sa *Tom and Jerry Comedy Show* iz 1980., pa se naziva i *The New Tom and Jerry Show*. Serije su sadržavale 48 novih sedamominutnih avantura. Emisija je emitirana na ABC-u 1975. godine. Mnoge stare epizode smatrale su se nasilnima, pa su Hanna i Barbera dobili nove smjernice u stvaranju *Toma i Jerryja*. Stavljani su u socijalno prihvatljivije situacije. Postojala su stroga pravila za prikazivanje na dječjoj televiziji. To je značilo da se količina i oblik nasilja moraju smanjiti, a to je najčešće rezultiralo da Tom i Jerry postanu najbolji prijatelji ili

barem da pomažu jedni drugima u nevolji. Budući da nikada nije postojao dijalog u seriji, naglasak je na akciji, podvalama i nerealnim stvarima koje se samo mogu dogoditi u animiranim filmovima (Margulies, 1975). U ovoj emisiji Tom i Jerry lutaju svijetom, natječu se u raznim sportskim aktivnostima, riješavaju mnoge misterije pomažući jedno drugom pri tome. Iako nema nikakve potjere i nasilja u emisiji, njih dvoje se natječu jedni protiv drugoga u nekim epizodama. Kako bi bili u skladu s novim smjernicama prilagođenom dječjem svijetu, Tom i Jerry promijenili su izgled. Postali su pristupačnijeg izgleda. Tom više nije izgledao bijesno i ljutito. Imao je dobronamjeren izraz lica. Jerry je ostao sitan i slatkog izgleda te je dobio novi dodatak- crvenu mašnu. Većina likova iz originalnih MGM-ovih serija, poput Butcha, Toodlesa Galore, Tykea, Niblessa Mouse ne pojavljuju se u ovoj emisiji. Iako je emisija napravljena za djecu, bez nasilja, dobili su pomiješane i negativne kritike. Najčešće zbog nedostatka podvala, nasilja, smiješnih trenutaka i same činjenice da su Tom i Jerry prijatelji. Također, dobili su kritike zbog nedostatka kvalitetno napisanih epizoda, lošeg shvaćanja ili neznanja izvornog materijala, niskog proračuna animacije s činjenicom da je emisija rađena u vremenu kada animirani filmovi moraju slijediti sve televizijske propise u prošlosti. Nove epizode s duetom da su Tom i Jerry prijatelji, nikada nisu uspjeli kao originali (Cooper, 2020).

3.5. The Tom and Jerry Comedy Show (1980)

Godine 1980. *Tom i Jerry* ponovno oživljaju novi animatori. Naime, ovo je bio peti pokušaj za oživljavanje popularnog crtića i drugi pokušaj da se *Tom i Jerry* prikazuju na televiziji. Filmation Studios u suradnji s MGM-om pokušavaju producirati TV seriju o *Tomu i Jerryju*. Njihova verzija predstavljena je 1980. godine pod nazivom „*The Tom and Jerry Comedy Show*.“ Također, u nekim zemljama poznat je pod nazivom „*The New Adventures of Tom and Jerry*.“ Poznati dvojac vratio se na televiziju s novom serijom s originalnim trikovima. Prikazivao se na CBS-u subotom ujutro (Cooper, 2020). Serija je snimana u Metrocoloru, isto kao i u kazališnim animiranim filmovima o *Tomu i Jerryju* 1960-ih godina. Verzija Filmation studija uspjela je vratiti poznatu radnju u kojoj Tom juri Jerryja i njihove smiješne podvale po kojima su bili poznati. Prethodne animirane epizode za televizijski program producirali su Hanna i Barbera 1975. godine za ABC, ali bez nasilnih sadržaja.

Polusatne emisije podijeljene su u tri dijela te su se sastojale od dvije sedmominutne epizode Toma i Jerryja s jednim animiranim filmom u sredini, Droppy Dog, u kojem su bili i neki drugi likovi, poput Barneya Beara. Korišteni su likovi koje je stvorio Tex Avery. Spike, buldog iz *Toma i Jerryja* korišten je i u mnogim epizodama Droopyja Doga, ali njegovo je ime preimenovano u Butch, kako ne bi bilo poveznica sa Spikeom iz *Toma i Jerryja*. Također, Filmation Studios ne samo da je uspio vratiti neke poznate likove, koji su prije njih bili izbačeni, već su unijeli i druge zvijezde MGM-a. Likove koji se u emisiji ne pojavljuju su Mammy Two Shoes, Butch Cat, Quacker, Topsy Cat, Lightning Cat i Toodles Galore. Uvod u emisiju započinje Tomom koji juri Jerryja kroz praznu crvenu pozadinu (slično kao naslovna strana u uvodu za animirani film u produkciji Chucka Jonesa). Zatim se pojavi Droppy Dog i kaže: „Hi, folks!“ te se pozadina sruši i otkriva Spikea i ostale likove koji grade ogroman znak „Tom i Jerry.“ Tom i Jerry nastavljaju jurnjavu i Jerry napravi problem tako da svi na kraju jure Jerryja osim Droopyja. Znak je prekriven crvenom bojom te Tom i Jerry prolaze kroz njega, a Jerry namigne na kraju te počinje nova epizoda. No, prije toga pojavljuje se logotip Filmation Studiosa te Metro- Goldwyn-Mayera. Poznati lav se pojavljuje na samom kraju za MGM Televiziju. Općenito, kvaliteta animacije je bila dobra, ali ne kao i u režiji Hanne i Barbere. Često su je uspoređivali s emisijom *The New Adventures of Mighty Mouse and Heckle & Jeckle*. Pored animacije, emisiju je karakterizirala i vrlo ograničena glazba. Koristili su poseban žanr, ragtime, te su pokušali oponašati klasične animirane filmove. Sve su epizode koristile istu melodiju uglavnom stvorene za seriju, ali sastojale su se od samo nekoliko sintetiziranih melodija, s manjim varijacijama ili reproduciranih u različitim brzinama ili naizmjenice. To se podudaralo sa scenama potjere, ali su epizode dobile vrlo monoton zvučni zapis, čineći ih "istaknutim" mnogim gledateljima Toma i Jerryja kad su ih emitirali. Neke melodije i zvučni efekti preuzeti iz *Archie Showa* (1968) i već spomenutog *The New Adventures of Mighty Mouse and Heckle&Jeckle*. Emisija je pratila radnju po uzoru na Deitcha. Animirana epizoda u režiji Hanne i Barbere i Jonesa imala je prigodne završetke, dok u režiji Deitcha nikad nije bilo definitivnih pobjeda za Toma. Još jednu sličnost imaju sa Deitchovim stvaralaštvom, a to je izgled likova. Tom i Jerry crtani su slično originalima, no ipak malo drukčije. Može se reći da je dizajn izgledao kao križanje stvaralaštva Hanne i Barbere i Genea Deitcha. Tom je nalikovao dizajnu iz 1950-ih godina te je imao gušće obrve sličnije dizajnu Chucka Jonesa. Jerry je zadržao svoj

izgled, ali bio je malo tamnije boje. Frank Welker i producent Filmationa Associates, Lou Scheimer, dali su glas za prvih šest epizoda. Lou Scheimer je čak posudio glas Tomu i Jerryju koji do sada rijetko kad su proizvodili neki zvuk. Emisija je prvobitno nazvana *The Cat and Jam Comedy Show*. Trajala je dvije sezone koje su se sastojale od ponavljanja, a pojedine epizode su na kraju dodane u pakete Toma i Jerryja iz 1983. godine. Povremeno su se pojavljivale na Cartoon Networku i Boomerangu nakon što je MGM kupljen od Turner Entertainment Company. Iako je serija bila nevjerojatno brzog i zabavnog programa, dobili su negativne kritike. Prvenstveno zbog animacije, niskog budžeta, loše nacrtanih likova, osobito Spikea, nedostatka povratničkih likova MGM-a poput Mammy Two Shoes, Butcha, Joana, Quackera i ostalih. Također, kritizirani su zbog lošeg pisanja, sporog, nespretnog koračanja, loše glume (primjer Lou Scheimera u oponašanju Toma, Jerryja, Tuffyja i ostalih). Glazba i zvučni efekti su monotoni, siromašni i sintetizirani. Loše koriste klevetu i nasilje, nema smiješnih podvala. Prisutna je jednostranost suparništva, a to je upravo greška koju je napravio Gene Deitch. Nedostatak umiješanosti Hanne i Barbere, a druga sezona je ponavljanje prve sezone što ih je spriječilo da imaju potpunu serijsku digitalnu kutiju tvrtke Warner Brothers Entertainment koja danas posjeduje pravo na emisiju. Iako nema planova za kompletnu seriju na DVD-u, svih 30 segmenata *Toma i Jerryja* iz ove emisije dostupni su na Boomerangu pod nazivom *Tom and Jerry Classic Collection Volume 3*, u paketu s nekim prilično uspješnim epizodama Chucka Jonesa (Chilton, 2020).

3.6. Novi vlasnici

Godine 1986., Ted Turner i Kirk Kerkorian sastali su se u vezi kupovine MGM od strane Turnera Broadcastinga. Kupovina MGM-a Broadcastingu omogućila bi više filmova za njegove kablovske usluge, uključujući i Turner Network Television koji je ovisio o filmovima MGM knjižnice koje je Turner već posjedovao. Izvršni direktor upoznat s obje tvrtke, rekao je da su filmski odjeli Time Warner Inc. i Warner Brothers zainteresirani za stjecanje prava distribucije na United Artists Films u Sjedinjenim Državama. Kirk Kerkorian koji kontrolira MGM/UA preko Tracinda Corporation, prvobitno je htio prodati kompaniju australijskoj kompaniji Qintex. No, dogovor je propao jer Qintex nije mogao ostvariti potrebna financijska jamstva

(Fabrikant, 1989). Ted Turner i njegov Turner Broadcasting System kupili su MGM od Kirka Kerkoriana za 600 milijuna dolara i preimenovali ga u MGM Entertainment Company, Inc. Međutim, njihova sreća nije dugo trajala. Iste godine, nekoliko mjeseci kasnije, zbog zabrinutosti financijske zajednice radi opterećenja dugova njegovih zajednica, Turner je prisiljen prodati MGM natrag Kerkorianu za 300 milijuna dolara. No, iako je prodao filmsku proizvodnju i distribucijsko pravo, zadržao je biblioteku MGM filmova, udio knjižnice United Artist koja će se koristiti u svrhu postizanja velikih ciljeva Turner Entertainment Company. Turner je napravio još jedan pokušaj kupnje MGM / UA, 1989. godine, ali nije uspio, umjesto toga stvorio je Turner Pictures i Turner Pictures Worldwide (Gendel, 1986). No, 1991. godine Turner Broadcasting System Inc. potpisuje ugovor o stjecanju Hanna-Barbera Productions Inc., za 320 milijuna dolara. Akvizicija je bila izvršena zajednički s partnerom Apollo Investment Fund, s Leonom Blackom. Knjižnica Hanna-Barbere sadrži više od tri tisuće polusatnih animacijskih programa i više od tristopedeset serija i filmova. Animirani filmovi uključuju likove poput Flinstonesa, Jetsonsa, Yogi Beara i Scooby Dooa. U kolovozu, bilo je pregovaranja oko kupnje Hanna-Barbere koju je posjedovala kompanija Great American Communications. Prema sporazumu, Turner, tj. Atlanta Entertainment Company, steći će proizvodnju Hanna-Barbere i filmsku knjižnicu te prava distribucije na nju, koju je tada držala Worldvision Enterprises. Great American Communications odmah je dobila 255 milijuna dolara u gotovini koje je iskorišteno za smanjenje bankovnog duga. Kompanija je iskoristila 24 milijuna dolara da vrati natrag svoja distribucijska prava od Worldvisiona, podružnicu od Spelling Entertainment Inc. I tada su ta prava prosljedila Turneru (Fabrikant, 1991). Turner Entertainment, kao produkcijska kompanija, stvara originalni interni program. Nastaju dokumentarni filmovi s likovima koje posjeduje, novi animirani filmovi *Toma i Jerryja* koji su ponekad producirani za televiziju. Također, nastaje i *Tom and Jerry: Movie*, animirani glazbeni film iz 1992. godine. No, dobio je negativne recenzije zbog loše upotrebe pjesama i dijaloga između Toma i Jerryja. Godine 1996. događa se još jedna promjena, a to je kupnja Turner Entertainmenta od strane Time Warnera. Turner Entertainment je sada produžnica tvrtka Warner Brosa te služi samo kao vlasnik autorskih prava za dio njihove biblioteke (Rutenberg, 2001).

3.7. Hanna- Barbera: Tom and Jerry Kids (1990- 1994)

Turner Entertainment 1986. kupio je MGM. Iako nije dugo bio u njihovom vlasništvu, prodajem MGM starom vlasniku Kerkorianu, Turneru ostaje vlasništvo nad knjižnicom likova, pa tako i nad *Tomom i Jerryjem*. Turner Entertainment 1991. godine stekao je pravo i na Hanna-Barbera Productions Inc. Tako u trećem razdoblju stvaranja Hanne i Barbere u koprodukciji Turner Entertainment nastaje nove animirane serije *Toma i Jerryja*, pod nazivom „*Tom and Jerry Kids Show*“ ili jednostavnije „Tom and Jerry Kids.“ Naime, to je prva verzija koja nije u vlasništvu MGM-a. Prva epizoda je izašla 1990. godine dok još Hanna-Barbera nije bila u vlasništvu Turner Entertainment. Oni kupuju studio 1991. godine tj. od treće sezone serije „*Tom and Jerry Kids*.“ Emisija se emitirala sve do 1993. godine. Snimljene su četiri sezone sa sveukupno 65 epizoda. To je verzija klasičnih animiranih filmova *Toma i Jerryja* iz 1940-ih i 1950-ih godina. Kao što samo ime govori, Tom i Jerry su u ovoj verziji napravljeni kao djeca. Serija prikazuje nove avanture omiljenog dvojca u mlađim danima. Ovdje su manje nasilni nego u prethodnim verzijama. Kao i 1975. godine u *Tom i Jerry Show-u*, koji je također bio u produkciji Hanne-Barbere, Jerry nosi svoju crvenu leptir mašnu. Tom isto dobiva modni dodatak, crvenu bejzbolsku kapu. U showu se također nalaze i drugi likovi Texa Averyja poput Droppyja i Spikea i njihovih potomaka. Toma i Jerryja i u ovom show-u prati neprestana jurnjava, no kao i u show-u iz 1975. godine, u nekim epizodama postaju prijatelji, iako se Tom uvijek vraća hvatanju Jerryja. Za razliku od Toma i Jerryja, Spike i Tyke ostaju isti kao u prijašnjim epizodama, ne prikazuju se kao odrasli. No, mijenjaju boju krzna. 1950-ih godina u svom prikazivanju bili su svijetlo smeđe boje, a sad dobivaju novo krzno- svijetlo sive boje. Spike je u ovom show-u odrasla osoba, ali nježnija. Njegov sin, Tyke, stariji je nego u prijašnjim epizodama te je dobio sposobnost govora. Spike je grub samo u iznimnim situacijama, no to je zbog ljubavi prema sinu i podučavanjem obiteljskih vrijednosti. Droppy u svakoj epizodi ima novi zadatak, a njegov sin Dripple je pomoćnik i slijedi ga u svemu. Dvojac se sukobljava s McWolf, vukom koji je zavidan na njihovim uspjesima i koristi se raznim trikovima da bi ih porazio. Ova emisija po prvi put prikazuje i ljupkasti ženski lik, miss Vavoom. Budući da je televizijski kodeks o prikazivanju sadržaja završio 1983. godine, što objašnjava razloge neprikazivanja lika Reda u prve dvije serije temeljene na franšizama *Toma i Jerryja*. Lik Reda prikazivao je senzualnu i zavodljivu

crvenokosu ženu koja je maknuta iz serija zbog takvih sadržaja jer je televizijski kodeks u to vrijeme bio strog i bilo je rizično tako nešto staviti u seriju. Također, ovo je prva emisija koja prikazuje lika sličnog crvenokosoj ženi, putem miss Vavoom. Zbog pravnih problema originalni lik crvenokose nije uključen, već je stvoren lik koji joj slični, a to je upravo miss Vavoom. No, 2010. godine Warner Bros, stekao je prava na likove Texa Averyja te tako izbacuje miss Vavoom i vraća originalni lik crvenokose kao dio Toma i Jerryja. Miss Vavoom u emisiji „Tom and Jerry Kids“ često je uzrok sukoba između Droppyja i McWolfa. Kasnije Droppy i Dripple dobivaju svoju kratkotrajnu spin-off emisiju „Droppy, Master Detective“ (Gigi, 2018). „Tom and Jerry Kids“ prikazivalo se subotu ujutro na Fox Kidsu (Heffley, 1991).

3.8. Jednokratne produkcije

„The Mansion cat“ je animirani film nastao za televiziju 2001. godine. To je prvi crtani film *Toma i Jerryja* nakon Purr-Chance to Dream, iz 1967. godine. To je bio zadnji crtić prije nego što su započeli sa TV emisijama. Napravljen je posebno za Boomerang te povodom prve obljetnice televizijskog programa, animirani film prikazivao se svakog sata tijekom dana, a između njega su bile stare klasične epizode *Toma i Jerryja*. Producirala ga je Hanna-Barbera Productions u suradnji s Turner Entertainment Co. Također, ovo je bio zadnji animirani film koji je producirala Hanna-Barbera prije apsorpcije u Warner Bros. Animation te iste godine. Kratki film posvećen je Williamu Hanni, koji je preminuo 2001., nekoliko dana prije prikazivanja filma. Ovo je trenutno jedina produkcija *Toma i Jerryja*, osim televizijskih serija, koja je premijerno prikazana na kanalu Boomerang (Jeffries, 2000). Za razliku od većine modernih produkcija *Toma i Jerryja* od devedesetih koji koriste likove iz crtanih filmova s kraja 1940-ih / ranih 1950-ih, ovaj kratak film koristi likove iz serijala iz 1975. godine. Zbog toga Tom nema sive crte koje su mu razdvajale oči koje je imao u crtanim filmovima krajem 40-ih i početkom 50-ih. Uklonjene su kasnije tijekom ponovne produkcije Hanne-Barbere i nisu korištene ni u jednoj eri, ali je taj izgled ponovno uveden u *Tom and Jerry: Kids*. Kratki film sadrži sve sastave tradicionalnog *Toma i Jerryja*. Nasilje nije smanjeno u ovoj epizodi. Tako se nesretni Tom u jednom trenutku nađe smravljen i pečen na roštilju.

Joe Barbera posudio je glas Tomovom vlasniku govoreći mu da mu ne uništi kuću dok ga nema. Kako se kuća sustavno uništava, na zidovima kuće vide se uokvirene fotografije Williama Hanne i Joea Barbere. U jednom trenutku kad Tom prođe pored televizije prikazuje se epizoda Toma i Jerryja: Muscle Beach, jedna od najuspješnijih epizoda Toma i Jerryja iz pedesetih. Zbog negativnih kritika na *Tom and Jerry: Movie*, Tom i Jerry nemaju nikakav dijalog u filmu. No, kasnije su u nekim epizodama dobili glasove iako su bili ograničeni. *The KarateGuard* je je američki animirani crtić iz 2005. godine i 163. kratki *Tom i Jerry*. U režiji Josepha Barbere i Spikea Brandta, *Karate Guard* posljednji je crtani film o *Tomu i Jerryju* koji je napisao, koproducirao, korežisirao Joseph Barbera. Ovo je ujedno i zadnji kazališni animirani film Toma i Jerryja. Kako bi proslavio 65. obljetnicu Toma i Jerryja, koju je stvorio sa svojim partnerom Williamom Hannom, Joe Barbera ponovno stvara posljednji kazališni film o *Tomu i Jerryju- KarateGuard*. U produkciji Warner Bros. Animation, film se prikazivao na Cartoon Networku (Oaks, 2006). Animirani film započinje na konvencionalan način; Jerry trenira karate i udara vreću u obliku mačke i bolje se brani od Toma. Iako ga je lutka spljoštila, Drevni ga ohrabruje da krene u bitku. Lik Drevni podsjeća na Yodu te se vidi utjecaj Brandta u kreiranju likova. Jerry ispunjen strahom, podsjeća na vrijeme utjecaja Texa Averyja na Barberovo stvaralaštvo. Posebno u trenutku kad Jerryju oči iskaču od straha i uši mu se odvoje od glave te Tomovo pretjerano ismijavanje Jerryja, što još više podsjeća na Barberov stil kreiranja tijekom 50-ih godina. Kada Jerry namiguje publici vidi se i Jonesov utjecaj. Barbera preuzima utjecaj tijekom prvog nasilnog susreta samuraja Spikea i Toma, ali tada nedosljednost između dva redatelja ponovno dolazi do izražaja. U jednom dijelu epizode Jerry veselo grize sir ispod prozora prije nego što Tom uđe i zgrabi ga. Na zvučnoj snimci čuje se mljackanje i vidi se kako se Tomovo lice smrzne u užasnoj zbunjenosti. Nježno spusti Jerryja, pruži mu kolač sira i baci ga unatrag, daleko od kamere. Ovaj prizor nije pod Barberovim utjecajem jer on nikada nije imao problema sa pretjeranim nasiljem. Brandt je imao utjecaj te je sličan Jonesovom načinu reagiranja na nasilje. Trenutci poput ovog čine *KarateGuard* zanimljivom i od strane gledatelja iznenađenom, pogotovo publiku koja je upoznata s Barberovim ranijim radom. Također, Barbera uzima neke scene koje podsjećaju na njegovo ranije stvaralaštvo s Hannom. Tom u jednom trenutku poziva istrebljivače duhova kao što je pozvao svoje prijatelje da uhvate i pobjede Jerryjevog rođaka u epizodi „Muscles Mouse.“ Barbera nastavlja sa sličnostima „Muscles Mouse“ do

kraja filma. Spike i Jerry opuštaju se na kauču s kantom punom kokica gledajući KarateGuard na TV-u. Smiju se Butchovom porazu i kad im ponestane kokica, Jerry pozove Toma koji se pojavljuje s kantom novih kokica. Nakon toga Tom udari o pod i više puta poljubi Spikeova stopala. Animirani film nema dijaloga, osim što je Brandt posudio glas Tomu i Butchu koji u nekim dijelovima govori. Ovo je nova verzija prvog pojavljivanja *Toma i Jerryja* te posljednji kratki film nastao za serije *Tom i Jerry* (Goodman, 2010).

3.9. Warner Bros. era: Tom and Jerry Tales (2006- 2008)

Godine 2006. Warner Bros upotpunosti preuzima produkciju nad popularnom serijom „*Tom and Jerry*“ te počinje s produkcijom „*Tom and Jerry Tales*.“ U tadašnje vrijeme, Warner Bros je imao sreću jer je originalni animator, Joe Barbera još uvijek radio na svojoj zadnjoj produkciji prije svoje smrti. Serija se snimala dvije sezone i ima ukupno 26 epizoda. Snimana je do 2008. godine i to je bio sedmi pokušaj oživljavanja Toma i Jerryja. Trinaest polusatnih epizoda proizvedene su samo za Sjedinjene Američke Države i Ujedinjeno Kraljevstvo. U SAD-u prikazivali su se na „Kids, WB!“ U ovom prikazivanju Tom i Jerry vraćaju se osnovama crtićajurnjavom mačke i miša te podvalama koje nasmijavaju sve. *Tom i Jerry Tales* američka je animirana televizijska serija koja je započela s produkcijom 2005. godine, a trenutno se emitira na Cartoon Networku. Svaka epizoda sastoji se od tri kratka crtića koja vremenski traju približno isto kao originalni filmovi (7 minuta). Također, svaka epizoda bavi se drukčijom tematikom. Na primjer, prva epizoda Tiger Cat/Feeding Time/Polar Peril radi se o životinjama. *Tom and Jerry Tales* bila je najduže čekana emisija za televizijsku produkciju. Prošlo je čak 12 godina otkada se zadnja emisija prikazivala, a to je bila *Tom and Jerry Kids*. Na početku se prikazuje poznati Rabbit iz Loney Toonesa pored WB znaka kako jede mrkvu. Zatim u uvodu Tom i Jerry, prikazuju se kao obrisi te prolaskom kroz mišju rupu pojavljuju se u normalnom izdanju. Spike i Tyke, prvi put nakon *Tom and Jerry Kids-a*, vraćaju originalnu sivu boju krzna, slično kao u crtićima iz 1940-ih godina. Mammy Two Shoes zamjenjuje lik Mrs. Two Shoes koja samim imenom i karakterno podsjeća na Mammy. Tom i Jerry u seriji rijetko kad govore, ali sporedni likovi posjeduju glas. Crtana serija ima dvije nominacije za nagradu Daytime Emmy i dvije nominacije za

Young Artist nagradu 2008. godine. *Tom and Jerry Tales* najviše se približila MGM-ovom zlatnom razdoblju stvaranja te su dobili pohvale zbog pisanja i kvalitetne animacije. Serija je završila 2008. godine, malo prije gašenja dječjeg WB bloka (Figueiredo, 2009).

4. TOM AND JERRY DANAS

Tom i Jerry je trenutno u vlasništvu kompanije Warner Brosa.

4.1. Warner Bros: Tom and Jerry Show (2014-)

Poznati dvojac ponovno se vraća, ovaj put u novoj seriji: *Tom and Jerry Show*. Premijerno se prikazivao 2014. godine na Cartoon Networku. Serija ima četiri sezone. U seriji je sačuvan originalni izgled, karakter likova i senzibilitet izvornih kazališnih kratkih priča. U početku sezona je imala dva segmenta koja su trajala po 11 minuta. U drugoj sezoni, svaka epizoda je imala tri segmenta od 7 minuta što je slično originalnim kratkim kazališnim animiranim serijama Hanne i Barbere (<https://www.nickandmore.com/kids-tv-history/article-archive/>). Ovog puta *Tom i Jerry* neće biti ograničeni na prigradsko naselje, već će se njihova juranjava i neprestana igra proširiti i uključiti u bajniji svijet, od vještice kabine pa sve do laboratorija ludog znanstvenika. Priče se odvijaju u današnje vrijeme, bez pretjerano modernih detalja. Interijeri kuća izgledaju kao iz 50-ih, boje i dizajni podsjećaju na kuću u epizodama Chucka Jonesa, ali mali dodiri poput digitalnog očitavanja na štednjaku podsjećaju na 21. stoljeće. U jednoj epizodi Jerry gleda film na pametnom telefonu (Jones, 2015). Trenutno se snima četvrta sezona, a nove epizode prikazuju se na Boomerangu. Ovo je prvi put nakon *Tom and Jerry Tales*, da se serija *Tom i Jerryja* proizvodi i emitira u širokom zaslonu 16:9. Za razliku od prethodnih animiranih filmova u kojima se koristi ručno crtana animacija, u ovoj seriji koristi se Flash animacija koja seriju čini moderniziranom i više sličnijom MGM-ovom originalu. U osnovi flash animacija štedi animatore u iscrtavanju istog dijela crtića više puta. Više vremena posvećuje se kvaliteti i manipulaciji crteža. Tom i Jerry nisu se drastično promijenili, iako Flash animacijske daju suvremeniji, 2D stil. Sam Register je izvršni producent, a seriju producira Warner Bros u suradnji s Renegade Animation (Koch, 2012). Likovi su nešto promijenili izgled. Naime, mnogi kritičari govore da Tom i Jerry izgledaju kao jefitini izrezi svojih originala, čak navode da izgledaju kao da su ih djeca bojala. Tomov vrisak i njegovi zvučni efekti kopirani su glasovni isječci Williama Hanne koji su prvi put korišteni u originalnim serijama. Nasilje se viđa povremeno tijekom sukoba Spikea i Toma i uključivanjem drugih likova u svađu. Spike se izmjenjuje između dobra i zla, no čak i kad mu je dobar dan zna biti grmoglasan. U nekim epizodama Jerry više nije u dobrim odnosima sa

Spikeom jer Spike primjećuje da je Jerry taj koji stvara probleme i onaj koji povremeno gnjavi njegovog sina Tykea. Tom je još uvijek neprijatelj sa Jerryjem, Spikeom, Tykeom, Tuffyjem i Quackerom. Prikazuju se i likovi Texa Averya poput Droppyja, ali kao gosti u emisiji. Toodles Galore je izmjenjena jer su njezin stav i držanje slični Tootsu. Također, u emisiju uvode neke nove likove: vještice, miša Napoleona, vlasnika Ricka i Ginger i ostalih (Stradling, 2015). Tom and Jerry Show dijeli ime sa serijom iz 1975. Tom and Jerry Show, koji se često zbog toga naziva i *The New Tom and Jerry Show* te sa *Tom and Jerry Show* iz 1980 koji se naziva i Tom and Jerry Comedy Show. Produkcija *Tom and Jerry Showa* (2014) traje i dan danas.

4.2. Warner Bros: Tom and Jerry Film (2020)

Početakom 2019. godine Warner Bros objavio je da je u planu snimanje filma Tom i Jerry. Film će režisirati Tim Story. Bilješka o projektu, u kojoj se nalaze detalji filma o *Tomu i Jerryju*, govori o tome da će film biti o njihovom podrijetlu. Jerry je miš koji živi unutar zidina velike, seoske kuće u Novoj Engleskoj, gdje se sprijatelji sa dugogodišnjim vlasnicima, ljubavnim starijim bračnim parom. Njihovo jedinstveno, komično prijateljstvo prestaje nakon što stariji par stavi kuću na prodaju. Kad se mlada obitelj useli, Jerry je odlučan da ih zastraši te da se odsele. Obitelj brzo usvoji zalutalu mačku po imenu Tom kako bi im pomogla riješiti problem oko štetočina. U epskoj bitci za kuću, Tom i Jerry uskoro zavole obitelj te počinju zajedno raditi da zaštite kuću od vanjskih prijetnji. Kroz timski rad oboje uče o vrijednostima obitelji i prijateljstva. Iako u *Tom and Jerry: The Movie* likovi govore, izvorno izvješće Varietyja otkriva da Tom i Jerry neće govoriti u filmu te da se oslanjaju na komediju i smiješne radnje, podvale kao i u prijašnjim animiranim filmovima (Prasad, 2019). Za razliku od prijašnjih produkcija u kojima vlada vječno neprijateljstvo između Toma i Jerryja, u ovom filmu plan je stvoriti prijateljstvo u kojem Tom i Jerry zajedno pjevaju, pleše i vode bitku protiv svijeta. Film je trebao izaći u travnju 2020. godine, no Warner Bros premjestio ga na je 23. prosinca 2020. Film je još uvijek bez naslova, a u filmu će glumiti zvijezde poput Chloe Moretz, Michael Peña, Ken Jeong i Colin Jost (Welk, 2019).

5. TOM I JERRY U DRUGIM MEDIJIMA

Tom i Jerry prikazivao se također u drugim oblicima medija. U obliku stripa počeo se prikazivati 1942. godine kao jedan od značajka u Our Gang Comics, ali produkcija je bila kratkotrajna. Godine 1949. preimenovani su u *Tom and Jerry Comics*. Dva lika još uvijek su zadržali svoje primitivne dizajne "Jasper & Jinx" iz "Puss Gets the Boot", njihovog prvog prikazivanja u filmu, sredinom 40-ih. Dva miša iz priče, Jerry i Tuffy, često su bili obojani, smeđu ili sivu boju. Tomova vlasnica "Mammy Two-Shoes" nacrtana je kao teški stereotip i naziva se "Dinah". Stvari su se promijenile 1947. godine kad su umjetnici New Funniesa počeli crtati priče o *Tomu i Jerryju*. Likovi su izgledali sličniji svojim animiranim verzijama. Harvey Eisenberg, prije nego što se okrenuo stvaranju stripova, radio je kao animator u studijima poput Fleischera i MGM-a. Imajući iskustva kao animator u studiju zaduženog za *Toma i Jerryja*, bio je idealan izbor za izvođenje ovakvih umjetničkih djela. Iako je priča bila osrednja, ali pamtljiva, poboljšao je likove u stripovima. Kroz godine Eisenbergova djela postojala su pojednostavljena, ali još uvijek dobro napravljena (Crawls, 2004). Također, stripovi o *Tomu i Jerryju* spojeni su u jedno od 1950 do 1952 godine. Iako zasluge idu Fredu Quimbiju, trake su prikupili Gene Hazleton, Ernie Stanzoni i Dan Gormley (Apeldoorn, 2009). Press Service oživio je strip o *Tomu i Jerryju* od 1989 pa sve do 1994 godine pomoću Kelley Jarvis. Kelley je kasnije otvorila svoju tvrtku pod nazivom Jarvis Arts koja je bila dobavljač za licencirane ilustracije i grafički dizajn za klijente poput Warner Bros-a, Turner Entertainment, Cartoon Network-a i drugih (Jarvis, 1968). Također, Tom i Jerry pojavljivali su se velikom broju videoigara za Nintendo Entertainment System i Super NES. Nedavno su počele produkcije i za PlayStation 2, X-Box i Nintendo Gamecub. Kroz godine Tom i Jerry postali su dijelom dječje kulture širom svijeta (Aravind, 2011).

ZAKLJUČAK

Od davnina čovjek je imao potrebu za pokretom, animacijom. Kroz čitav ljudski vijek, čovjek je stvarao razne uređaje kako bi unaprijedio nešto. Tako su stvarali razne optičke igračke u svrhu razvijanja animiranog filma. Animirani film, zasigurno je jedan od najvažnijih medija današnjice. Svojom vizualnom projekcijom ostavlja trag u životima i obično ljudi vole gledati animirane filmove jer ih vraćaju u djetinjstvo. Postoje razni animirani filmovi i njih je sve više. Stvaraju se novi likovi i junaci. No, obično djeca se omiljenim crtićima. Jedan od njih, zasigurno je i *Tom i Jerry*. Cilj ovog rada bilo je prikazati *Toma i Jerryja* kroz povijest stvaranja te prikazati nasilje u filmu te zašto nije bio primjeren dječjem sadržaju. Istraživanjem se dolazi do činjenice da su *Tom i Jerry* često kritizirani i neprimjereni dječjem sadržaju pa su često bili zabranjeni. Brojni animatori su uklonili neke scene iz animiranog filma koje su bile na ostrim kritikama zbog rasizma i nepotrebnog nasilja te su uveli novine koje su se pokazale iznimno uspješnima. Iako, često kritizirani zbog prisutnog nasilja i stereotipa, *Tom i Jerry* su i danas iznimno poznati u dječjem svijetu. Originalni animatori, William Hanna i Joe Barbera napravili su Disneyu možda i najveću konkurenciju. Današnji *Tom i Jerry* napravljen je prema originalnim kratkim kazališnim filmovima, Hanne i Barbere. Često se govori da su *Tom i Jerry* previše nasilnog sadržaja za dječji program. Ostali animirani filmovi komunikacijom izazivaju smijeh publike, a *Tom i Jerry* izazivaju raznim podvalama. Postoje mnogo nasilniji animirani filmovi od *Toma i Jerryja*. No, u radu s djecom, važno je prije svega pogledati sadržaj svakog animiranog filma i odlučiti je li primjeren za dječju dob. Ako, već roditelji ne žele da im djeca gledaju takve sadržaje, a obožavatelji su poznatog dvojca, postoje *Tom and Jerry Show (1975.)* i *Tom and Jerry Kids (1990.)* koji su stvoreni baš za najmlađu publiku.

LITERATURA

Knjige:

Barbera; J.Hanna, W; Sennet, T. (1989). *The Art of Hanna-Barbera: Fifty Years of Creativity*. New York: Viking Studio Books.

Bendazzi G. (2015). *Animation: World History Volume I: Foundations - The Golden Age*. Boca Raton, FL: Taylor and Francis Group.

Bendazzi, G.(2015). *Animation: A World History: Volume II -The birth of style*. Boca Raton, FL: Taylor and Francis Group.

Marušić i sur. (2004). *Alkemija animiranog filma : Povijest estetika tehnologija*. Boca Raton, FL: Taylor and Francis Group. Zagreb: Meandar (Biblioteka Intermedia)

Munitić, R. (2012). *Estetika animacije*. Zagreb: Vedis

Pikkov Ü.(2010). *Animasophy: Theoretical writings on the animated film*. Estonian Academy of Arts, Department of Animation.

Članak u znanstvenom časopisu:

Aravind A. (2011). Mammy Two Shoes: Subversion and Reaffirmation of Racial Stereotypes in Tom and Jerry. *The IUP Journal of History and Culture*, 5(3),59-67;

Članci u medijima:

Apeldoorn, G. (2009). The Eternal Cat an Mouse Game. *The Fabulous Fifties*. <http://allthingsger.blogspot.com/2009/06/eternal-cat-mouse-game-tuesday-cmic.html>

Beck, J. (2019). Chuck Jones “Tom & Jerry” in 1965-66. Animation History. *Cartoon Research*. [https://cartoonresearch.com/index.php/chuck-jones-tom-jerry-in-1965-66/#prettyphoto\[51513\]/6/](https://cartoonresearch.com/index.php/chuck-jones-tom-jerry-in-1965-66/#prettyphoto[51513]/6/)

- Chilton, M. (2020). Tom and Jerry at 80: how a psychotic cat and mouse drove Hollywood wild. *The telegraph*. <https://www.telegraph.co.uk/films/0/tom-jerry-80-psychotic-cat-mouse-drove-hollywood-wild/>
- Cooper, K., L. (2020). Tom and Jerry: 80 years of cat v mouse. *BBC News*. URL:<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51357832>
- Crawls, A. (2004). A History on the Comic Book Father of Tom & Jerry. *Funnies Golden Age Cartoons*.
<https://web.archive.org/web/20060825004657/http://funnies.goldenagecartoons.com/doubletrouble/>
- Deitch, G. (2001). Tom and Jerry: The First Reincarnation. Animation World Network. URL:
<https://web.archive.org/web/20091226202824/http://genedeitch.awn.com/index.php3?ltype=chapter&chapter=20>
- Evans, L. (2015). Norman McLaren & Len Lye. *Lloyd Evans: Process and Perception*. <http://lloyddevansstudio.blogspot.com/2016/01/norman-mclaren-len-lye.html>
- Fabrikant, G. (1989). Turner Broadcasting Seen In Talks to Buy MGM/UA. The Media Business. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com/1989/11/29/business/the-media-business-turner-broadcasting-seen-in-talks-to-buy-mgm-ua.html>
- Fabrikant, G. (1991). Turner Buying Hanna-Barbera. Company News. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/1991/10/30/business/company-news-turner-buying-hanna-barbera.html>
- Figueiredo, R. (2009). Tom and Jerry Tales : Volume Six. *Animated Views*.
<https://animatedviews.com/2009/tom-and-jerry-tales-volume-six/>
- Gendel, M. (1986). Turner Sels The Studio, Holds on to the Dream. *Los Angeles Times*. <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1986-06-07-ca-10151-story.html>

- Gigi. (2018). Tom i Jerry kao klinici. *retroplov.hr* <https://retroplov.com/crtani-filmovi/tom-i-jerry-kao-klinici/>
- Goodman M. (2011). The Animation Critic's Art Part IX: Mistakes in Directing. Cartoons, Education and Training, Short Film. *AnimationWorld*. <https://www.awn.com/animationworld/animation-critics-art-part-ix-mistakes-directing>
- Goodman, M. (2010). Dr. Toon: Revisiting Barbera's Swan Song. Cartoons, People, Short Films. *AnimationWorld*. <https://www.awn.com/animationworld/dr-toon-revisiting-barberas-swan-song>
- Heffley, L. (1991). On Saturday The Kids Watch TV. *Los Angeles Times* <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-09-01-tv-2595-story.html>
- Jarvis, K. (1986). Kelley Jarvis. *Lambiek*. URL: https://www.lambiek.net/artists/j/jarvis_kelly.htm
- Jeffries, S. (2000). Animal Magic. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/media/2000/nov/28/tvandradio.television3>
- Jones, P. (2015). Tom and Jerry's 75th anniversary proves cat and mouse games never get old. *Radiotimes*. <https://www.radiotimes.com/news/2015-02-17/tom-and-jerrys-75th-anniversary-proves-cat-and-mouse-games-never-get-old/>
- Koch D. (2012). The Tom And Jerry Show Coming To Cartoon Network. *Big Cartoon News*. <https://archive.vn/20121206014416/http://blog.bcdb.com/tom-jerry-show-coming-cartoon-network-4850/>
- Margulies L. (1975). TV's Controversial Cat, Mouse Team. Fun, Games and Entertainment Page. *Kingman Daily Miner*. https://books.google.hr/books?id=-0NTAAAIAIAJ&pg=PA5&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- North, J. (2015). Tom and Jerry: The Gene Deitch Collection – DVD Review. *Rotoscopers.com*

<https://web.archive.org/web/20150912040746/http://www.rotoscopers.com/2015/06/21/tom-and-jerry-the-gene-deitch-collection-dvd-review/>

Oaks, S. (2006). Academy Award-Winning Cat and Mouse Duo Celebrate 65 Years of Entertaining Audiences; Animation Legend Joseph Barbera Directs New Tom and Jerry Theatrical Short "The KarateGuard." *Businesswire*. <https://www.businesswire.com/news/home/20060109005850/en/Academy-Award-Winning-Cat-Mouse-Duo-Celebrate-65>

Prasad, R. A. Karthik (2019). Tom and Jerry Live-action Movie Will Begin Production IN Summer 2019, Plot Details. *Pursue News*. URL: <https://pursuenews.com/tom-and-jerry-live-action-movie-will-begin-production-in-summer-2019-plot-details/>

Rutenberg, J. (2001). Turner Drops Wrestling in First Decision by Its New Chief. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2001/03/19/business/turner-drops-wrestling-in-first-decision-by-its-new-chief.html>

Službena mrežna stranica Filmsite: Animated Films. <https://www.filmsite.org/animatedfilms.html>

Službena mrežna stranica Nickandmore; <https://www.nickandmore.com/kids-tv-history/article-archive/>

Službena mrežna stranica Zagreb Filma: Izrada animiranog filma. URL: <https://sites.google.com/site/animiranifilm200/nacini-izrade-animiranog-filma>

Stradling, M. (2015.) Review: The Tom and Jerry Show Season 1 Part 2: Funny Side Up, DVD. *Rotoscopers*. <https://www.rotoscopers.com/2015/01/19/review-the-tom-jerry-show-season-1-part-2-funny-side-up-dvd/>

Welk, B. (2019). Tom and Jerry Live- Action and Animated Hybrid Film Moves Up to Christmas 2020 Release. *TheWrap*. URL: ["Tom and Jerry' Live-Action and Animated Hybrid Film Moves Up to Christmas 2020 Release"](https://www.thewrap.com/tom-and-jerry-live-action-and-animated-hybrid-film-moves-up-to-christmas-2020-release/).

IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA

Ja, Tena Mikić, izjavljujem da sam ovaj završni rad, na temu *Razvoj filmske poetike animiranog filma: „Tom i Jerry“*, izradila samostalno uz pomoć stručne literature.